

Notitie / Memo

Haskoning Nederland B.V.
Industry & Buildings

Aan: Wetterskip Fryslân
Van: Patrick Mol
Datum: 3 februari 2026
Kopie: Dossier
Ons kenmerk: BJ1825-IB-ME-260203-1006
Classificatie: Projectgerelateerd
Gecontroleerd door: Louis Bargh, Derk Schaars

Onderwerp: Vrijverval riolering De Westereen - vergunningscan

1 Aanleiding

Wetterskip Fryslân en de gemeente Dantumadiel zijn voornemens een nieuw vrijverval riolering aan te leggen naar het nieuwe rioolgemaal achter het parkeerterrein bij het Sennearspaad aan de Foarstrjitte. In kader van dit project wordt in de kern De Westereen een vrijvervalleiding en een nieuw rioolgemaal aangelegd. De ligging van zowel de nieuwe vrijverval riolering als de ligging van het rioolgemaal zijn op kaart weergegeven in bijlage 2 bij deze notitie.

Daarnaast wordt na het in bedrijf nemen van het nieuwe rioolgemaal de bestaande asbestcement leiding buitengebruik gesteld, de ligging van deze leiding is eveneens op kaart in bijlage 2 weergegeven. Naar verwachting zullen de voorgenoemde werkzaamheden worden uitgevoerd voorafgaand aan de herinrichting van de Foarstrjitte, welke gepland is in de tweede helft van 2026.

Om inzicht te verkrijgen in de benodigde vergunningen en toestemmingen om de voornoemde activiteiten mogelijk te maken is door Haskoning onderhavige vergunningenscan uitgevoerd.

2 Aanlegwijze

De nieuwe vrijverval riolering wordt ter hoogte van de Foarstrjitte aangelegd met behulp van een gesloten front boring. Ten behoeve van deze boring zijn tijdelijk een ontvangkuip en een perskuip nodig. De ontvangkuip is gesitueerd in de openbare weg De Acht, ter hoogte van huisnummer 2, en de perskuip is gesitueerd ter plaatse van een parkeerterrein nabij Foarstrjitte 3.

Het deel van het tracé van de nieuwe vrijvervalleiding ten noorden van de perskuip wordt gerealiseerd middels open ontgraving. De wijze van aanleg is eveneens op kaart weergegeven in bijlage 2.

Ten behoeve van de aanleg wordt op een afstand van circa 500 meter ten zuidenwesten van de voornoemde locaties tijdelijk op een perceel aan de Boppewei een opslagterrein (gronddepot) ingericht. De situering en de inrichting van het tijdelijke opslagterrein alsmede de tijdelijk inrichting van het werkterrein ten behoeve van de gesloten front boring is aangegeven op tekening in bijlage 3. Voor de ontsluiting van het tijdelijke opslagterrein wordt gebruik gemaakt van de bestaande inrit en dam met duiker. Naar verwachting hoeven deze niet te worden aangepast (verbreed).

3 Omgevingsaspecten

Algemeen

Zowel de buiten gebruik te stellen asbestcement leiding als het tracé van de nieuwe vrijval riolering liggen deels binnen de bebouwde kom van De Westereen. Beide tracés kruisen de Foarstrjitte ter hoogte van het perceel met huisnummer 3. Direct ten noorden van de bebouwde kom wordt het nieuwe

rioolgemaal gerealiseerd. Voor een gedetailleerd overzicht van de ligging van voornoemde leidingtracés en het te realiseren rioolgemaal wordt verwezen naar de tekening in bijlage 2.

Natuurwaarden

Binnen het projectgebied bevinden zich geen Natura 2000-gebieden. De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden betreffen Groote Wielen (gelegen op circa 9 km afstand ten zuidwesten van het projectgebied) en Lauwersmeer (gelegen op circa 10 km afstand ten noordoosten van het projectgebied).

Een deel van de gronden binnen het projectgebied maken deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Dit betreffen de gronden met de enkelbestemming “Natuur” (zie bijlage 4).

Archeologie

Het merendeel gronden ter plaatse van het beoogde projectgebied hebben geen archeologische verwachtingswaarde¹. Enkel de gronden ter plaatse van het tijdelijke opslagterrein aan de Boppewei hebben een archeologische verwachtingswaarde, deze gronden hebben de functieaanduiding “Waarde – archeologische verwachtingswaarde 2”.

Waterstaatswerken

De openbare weg De Acht en een deel van de Foarstrjitte hebben tevens de functie van regionale waterkering. De ligging van deze waterkering binnen het projectgebied is weergegeven in bijlage 5 van deze notitie. Hieruit volgt dat de benodigde ontvangkuip en perskuip ten behoeve van de de gesloten front boring worden gerealiseerd in een regionale waterkering. Daarnaast kruist zowel de nieuwe vrijverval riolering als de buiten gebruik te stellen asbestcementleiding de regionale waterkering.

4 Wettelijk kader

Sinds 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking. De Omgevingswet bundelt en moderniseert de wetten voor de leefomgeving. De Omgevingswet vervangt onder meer de thans geldende wet- en regelgeving over bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur.

4.1 Omgevingswet

De Omgevingswet vervangt 26 wetten (waaronder Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, Wet ruimtelijke ordening, Wet natuurbescherming). De verwachting is dat door de bundeling van de wetten de wet- en regelgeving wordt vereenvoudigd. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet veranderd onder andere:

- Participatie moet in elke aanvraag benoemd worden, de wijze waarop dit wordt toegepast staat niet vast. Als participatie heeft plaatsgevonden dient in de aanvraag te worden beschreven op welke wijze dit is uitgevoerd en wat resultaten hiervan zijn geweest.
- De Omgevingswet maakt onderscheid tussen de reguliere procedure (8 weken) en de uitgebreide procedure (26 weken). Beide procedures kunnen verlengd worden met 6 weken. Onder de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht werd een vergunning van rechtswege verleend als het bevoegd gezag in het geval van een reguliere procedure geen besluit nam binnen de beslistermijn. Dit is nu vervallen, een vergunning wordt niet meer van rechtswege verleend als de beslistermijn is verstreken.

¹ Bron: Omgevingsplan van de Gemeente Dantumadiel

4.2 Milieueffectrapportage

De verplichting voor het opstellen van een milieueffectrapportage (MER) is geïntegreerd in artikel 16.43 van de Omgevingswet en in hoofdstuk 11 van het Omgevingsbesluit. Bijlage V bij het Omgevingsbesluit maakt onderscheid tussen projecten waarvoor direct een m.e.r.-plicht geldt en projecten waar het bevoegd gezag moet beoordelen of een m.e.r.-procedure moet worden doorlopen. Indien dit niet het geval is, bestaat er geen m.e.r.-plicht. Deze beoordeling wordt de m.e.r.-beoordeling genoemd.

In bijlage V bij het Omgevingsbesluit wordt de volgende activiteit genoemd die raakvlakken heeft met het onderhavig project.

J9: *Buisleidingen voor:*

- a. *het transport van gas, olie of chemicaliën;*
- b. *het transport van kooldioxide (CO₂) stromen voor geologische opslag, met inbegrip van de pompstations; of*
- c. *stoom of warm water*

Echter de nieuw te leggen vrijvervalleiding betreft een buisleiding voor rioolwater. Op basis hiervan is activiteit J9 niet aan de orde. Het project is niet direct MER-plichtig en hoeft er geen procedure voor een m.e.r.-beoordeling doorlopen te worden.

4.3 Besluit activiteiten leefomgeving

Het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) beschrijft de algemene rijksregels voor activiteiten in de leefomgeving, en is daarmee primair gericht op bedrijven. Ook meldt het Bal of voor die activiteiten een melding of omgevingsvergunning nodig is, en wie toezicht houdt.

Naast de inhoudelijke algemene regels voor onder meer milieubelastende activiteiten, lozingsactiviteiten, wateronttrekingsactiviteiten en mijnbouwactiviteiten, zijn bijzondere aandachtspunten: de reikwijdte van de rijksregels, de specifieke zorgplichten, de inzet op maat van doel- en middelvoorschriften en de inzet van maatwerk en gelijkwaardigheid als instrumenten voor flexibiliteit beschreven.

4.4 Omgevingsplan

Algemeen

Onder de Omgevingswet moeten de gemeenten elk één bestemmingsplan opstellen, als vervanging voor de bestaande bestemmingsplannen, dit plan noemt men het omgevingsplan.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is ook de term 'bestemming' komen te vervallen. Aan de gronden worden nu functies toegekend en geen bestemming. Bij de functieaanduiding worden regels opgesteld, die aangeven welke activiteiten wel of niet en onder welke voorwaarden op die plek mogen worden uitgevoerd. Dit alles vanuit het oogpunt van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving.

Het omgevingsplan bevat algemene regels van de gemeente voor de fysieke leefomgeving. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet heeft iedere gemeente direct een omgevingsplan van rechtswege. Het tijdelijk deel van het omgevingsplan van rechtswege bestaat uit bestaande ruimtelijke plannen, enkele gemeentelijke verordeningen en de bruidsschat (rijksregels). In deze paragraaf is het voornemen getoetst aan het omgevingsplan.

Ter plaatse van het projectgebied wordt het tijdelijk deel van het omgevingsplan onder andere gevormd door:

- Herziening bestemmingsplan bûtengebied Dantumadiel (vastgesteld op 4 juli 2016)
- Bestemmingsplan bûtengebied Dantumadiel (vastgesteld op 2 juli 2013)
- Bestemmingsplan De Westereen-kom (vastgesteld op 2 juli 2013)

Projectgebied

Binnen het projectgebied worden gronden met diverse functies onderscheiden. De nieuw te leggen vrijvervalleiding, te realiseren rioolgemaal en de werk- en opstelruimte equipment zijn gesitueerd in gronden (van noord naar zuid gezien) met functie "Natuur", "Verkeer", "Tuin" of "Verkeer - Verblijf" (zie bijlage 4).

De bestaande persleiding is gesitueerd in gronden met de functie "Wonen", "Natuur", "Verkeer", "Tuin", "Verkeer - Verblijf" of "Bedrijf - Nutsvoorziening" (zie bijlage 4).

De gronden met de functie Natuur hebben tevens de aanduiding "specifieke vorm van natuur-b".

De gronden met de functies "Wonen", "Verkeer", "Verkeer - Verblijf" of "Bedrijf - Nutsvoorziening" zijn mede bestemd voor de realisatie van openbare nutsvoorzieningen.

De aan te leggen nieuwe vrijvervalleiding is bedoeld voor transport van niet gevaarlijke stoffen en kent derhalve geen ruimtelijke impact. Het ruimtelijk kader vormt geen belemmering voor de realisatie van de nieuwe vrijvervalleiding ter plaatse van de gronden met de functie Natuur en "Tuin". Het omgevingsplan vormt geen belemmering voor de aanleg van de nieuwe vrijvervalleiding.

Het omgevingsplan kent wel een 'aanlegvergunningstelsel' voor de volgende werkzaamheden:

- Het leggen van een ondergrondse leiding en realisatie van het rioolgemaal ter plaatse van gronden met de functie "Natuur"
- Het ontgronden, afgraven, egaliseren, aanbrengen van oppervlakteverhardingen ter plaatse van gronden met de functie "Natuur"
- Het verwijderen van delen van de bestaande persleiding ter plaatse van de gronden met de functie "Natuur"
- Het kappen en/of rooien van bomen en/of houtgewas ter plaatse van de gronden met de functie "Natuur"
- Het kappen en/of rooien van houtsingels ter plaatse van de gronden met de functie "Wonen", "Tuin" of "Verkeer - Verblijf"

De omgevingsvergunning kan slechts worden verleend als geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de natuurlijke waarde, de landschappelijke waarde en de ecologische waarde van de gronden;
- de verkeersveiligheid;
- het landschappelijke karakter van het patroon van boomsingels en waterlopen en waterpartijen en de waterhuishoudkundige betekenis van de waterlopen en waterpartijen.

Aandachtspunt betreft de realisatie van het rioolgemaal ter plaatse van de gronden met de functie "Natuur". Dit bouwwerk is in strijd met de toegewezen functies aan de gronden. Afhankelijk van de omvang van het bouwwerk is het nodig om voor het gebruik een 'onthefing' van het omgevingsplan aan te vragen, een omgevingsvergunning voor een zogenaamde buitenplanse omgevingsplanactiviteit. Deze ontheffing kan op grond van artikel 2.29 onder p sub 1 van het Besluit bouwwerken leefomgeving achterwege blijven indien de afmetingen van het rioolgemaal voldoen aan de volgende eisen: niet hoger dan 3 m en de oppervlakte bedraagt niet meer dan 15 m².

Indien aan voorgaande eisen wordt voldaan dan is eveneens een omgevingsvergunning voor een bouwactiviteit voor het rioolgemaal niet aan de orde op grond van artikel 2.27 onder n van het Besluit bouwwerken leefomgeving.

Een deel van het werkterrein achter het parkeerterrein bij het Sennearspaad is eveneens gesitueerd ter plaatse van de gronden met de functie "Natuur". Op dit deel van het werkterrein vindt tijdelijk opslag plaats van los materiaal en wordt tijdelijk draairuimte voor vrachtverkeer gerealiseerd. Hiervoor wordt het tijdelijke werkterrein voorzien van een rijplatenverharding.

Het gebruik van deze gronden als tijdelijk werkterrein is in strijd met het vigerende ruimtelijk kader (omgevingsplan). Echter op grond van artikel 2.29 onder q van het Besluit bouwwerken leefomgeving is een terreininrichting of andere hulpconstructie die functioneel is voor tijdelijke werkzaamheden in de grond-, weg- of waterbouw bij plaatsing in de onmiddellijke nabijheid van het terrein waarop de werkzaamheden worden verricht vrijgesteld van een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (lees: ontheffing voor activiteiten in strijd met functie zoals toegekend in het tijdelijk deel van het omgevingsplan).

Echter voor het tijdelijk aanbrengen van oppervlakteverharding (rijplaten) ter plaatse van de gronden met de functie "Natuur" dient conform het vergunningstelsel zoals opgenomen in het tijdelijke deel van het omgevingsplan (artikel 17.5.1, lid c van het bestemmingsplan Bûtengebied Dantumadiel) een omgevingsvergunning te worden aangevraagd.

Tijdelijk opslagterrein aan de Boppewei

De gronden ter plaatse van het tijdelijk opslagterrein hebben de functie "Agrarisch veenlandschap". De gronden zijn aangewezen voor agrarisch gebruik met uitzondering van boom-/sierteelt, houtteelt, bollenteelt en fruitteelt en voor het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de landschappelijke waarden. Zoals hiervoor aangegeven hebben deze gronden een archeologische verwachtingswaarde.

Ook het tijdelijke opslagterrein aan de Boppewei is in strijd met het vigerende ruimtelijk kader. Dit opslagterrein wordt gerealiseerd op een afstand van circa 500 meter van het terrein waar de aanlegwerkzaamheden plaatsvinden. Mogelijk dat hier ook op grond van artikel 2.29 onder q van het Besluit bouwwerken leefomgeving een vrijstelling voor een ontheffing van het omgevingsplan kan worden verkregen. Vooralsnog is er geen jurisprudentie gevonden die duidelijkheid geeft over de term 'in de onmiddellijke nabijheid'. Indien voornoemde ontheffing niet mogelijk is dan dient voor het tijdelijke opslagterrein een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit te worden aangevraagd.

Echter de realisatie van het tijdelijke opslagterrein (het aanbrengen van oppervlakteverhardingen) is vergunningsplichtig op basis van het vergunningstelsel zoals opgenomen in het tijdelijke deel van het omgevingsplan (artikel 7.7.1, lid g van het bestemmingsplan Bûtengebied Dantumadiel).

Een aandachtspunt hier betreft de archeologische verwachtingswaarden van de gronden. Vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat de tijdelijke oppervlakteverhardingen ter plaatse van het opslagterrein bestaan uit rijplaten en dat voor het aanbrengen hiervan geen groundbewerkingen dieper dan 0,5 meter nodig zijn. Op basis hiervan is er geen omgevingsvergunning nodig voor de realisatie van het opslagterrein ter plaatse van gronden met een archeologische verwachtingswaarde.

Indien er wel groundbewerkingen dieper dan 0,5 meter nodig zijn en deze beslaan een oppervlakte van meer dan 500 m² dan is voor deze activiteit een omgevingsvergunning nodig (art 35.3.1 van het bestemmingsplan Bûtengebied Dantumadiel).

4.5 Natuuractiviteiten

Zoals hiervoor aangegeven is de Wet Natuurbescherming opgegaan in de Omgevingswet. Hierbij is een beleid neutrale wijziging beoogd, waardoor de regelgeving zoveel mogelijk ongewijzigd is overgaan. Met betrekking tot het beoogde voornemen zijn twee aspecten uit de natuurwetgeving relevant; de bescherming van flora en fauna (soortenbescherming) en de effecten van het voornemen op de Natura 2000-gebieden (gebiedsbescherming).

Soortenbescherming

Gezien de ligging van het projectgebied en gelet op de terreinsituatie ter plaatse kan op voorhand het voorkomen van de beschermde soorten niet worden uitgesloten. Mocht het voornemen leiden tot mogelijke effecten op beschermende soorten dan is een omgevingsvergunning nodig voor flora- en fauna- activiteiten.

Om hierover uitsluitsel te geven is een quick scan ecologie uitgevoerd (zie bijlage 6). Hieruit volgt dat eventuele negatieve effecten op de soorten kunnen worden geminimaliseerd door het treffen van mitigerende maatregelen. In de quick scan zijn maatregelen geformuleerd die zorgdragen dat schade en/of verstoring van soorten kan worden voorkomen.

Daarnaast is in zijn algemeenheid mogelijk sprake van verstoring van algemeen voorkomende, licht of niet beschermde diersoorten (o.a. zoogdieren en amfibieën). De binnen het projectgebied voorkomende grondgebonden zoogdieren en amfibieën staan op de provinciale vrijstellingslijst voor ruimtelijke ingrepen. Bij verstoring van deze soorten is er geen sprake van overtreding, mits wordt voldaan aan de zorgplicht. Dit houdt in alle maatregelen die redelijkerwijs mogelijk zijn, genomen moeten worden om zodoende schade aan soorten te voorkomen. Eventueel te treffen maatregelen, deze zijn afhankelijk van de uitvoeringsperiode (zoals het broedseizoen), worden meegenomen tijdens de uitvoering om significante negatieve effecten op de soorten te voorkomen.

De verwachting is dat in kader van het voornemen enkele bomen geveld dienen te worden. Voorafgaand hieraan dient te worden geïnventariseerd of deze geen (jaarrond) beschermde nesten bevatten en/of dienen als verblijfplaats voor soorten.

Gebiedsbescherming

Op grond van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn moeten Natura 2000-gebieden aangewezen worden om habitats en soorten van Europees belang te beschermen. Deze gebieden zijn geselecteerd op grond van het voorkomen van soorten en habitattypen die vanuit Europees oogpunt bescherming nodig hebben. Voor elk Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd voor soorten en/of habitattypen. Het is verboden om zonder vergunning een project te realiseren dat significante gevolgen kan hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van (de aangewezen habitattypen en -soorten van) een Natura 2000-gebied.

De effectafstanden van de storingsfactoren die betrekking hebben op de diverse vormen van verstoring, verdroging of verontreiniging/veranderingen van waterkwaliteit treden lokaal op of hebben een beperkt invloedsgebied variërend van enkele 10-tallen meters tot maximaal 1,5 km van het projectgebied.

De Natura 2000-gebieden liggen op grotere afstand (ten minste 9 km) van het projectgebied. Op basis hiervan is een negatief effect als gevolg van het voornemen op voorhand uit te sluiten. Een uitzondering hierop vormt vermesting en verzuring door stikstofdepositie (Lycens, 2023-0091, d.d. 18-01-2024). Het invloedsgebied van stikstofdepositie is groot.

In 2025 is kader in een groter project, de aanleg van de persleiding tussen RWZ Damwâld – De Westereen een stikstofdepositieberekening² uitgevoerd. Uit deze berekening volgt dat de aanlegwerkzaamheden in kader van dat project niet leiden tot een stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden van meer dan 0,00 mol N/ha/jaar. Op basis hiervan is het de verwachting dat de stikstofdepositie ten gevolge van de realisatie van de vrijverval riolering en het nieuwe rioolgemaal eveneens niet leidt tot een stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden van meer dan 0,00 mol N/ha/jaar. Op basis hiervan is het de verwachting dat ten behoeve van onderhavig project geen omgevingsvergunning voor activiteiten met mogelijke gevolgen voor Natura 2000-gebieden noodzakelijk is. Echter om hier uitsluitel over te geven dient voor onderhavig project een actuele stikstofdepositieberekening op maat te worden uitgevoerd.

4.6 Waterschapverordening Wetterskip Fryslân

De waterschapsverordening van Wetterskip Fryslân is een algemene verordening en omvat regels over de fysieke leefomgeving binnen het beheersgebied van het waterschap. Op basis van de overzichtstekening zoals opgenomen in bijlage 2 bij deze notitie is het de verwachting dat ten behoeve van de aanleg van de nieuwe vrijvervalleiding en het buitengebruik stellen van de bestaande asbestcementleiding (graaf)werkzaamheden ter plaatse van een waterstaatswerk (regionale waterkering). Hoofdstuk 4 van de waterschapsverordening geeft een overzicht van de regels die daar gelden.

Op basis van voorgaande vereist de waterschapsverordening op grond van artikel 4.84 een omgevingsvergunning voor het leggen en verwijderen van een leiding in een waterkering. Naast voornoemde vergunningen/meldingen is het eveneens de verwachting dat een omgevingsvergunning voor wateronttrekkingsactiviteiten en lozingsactiviteiten op oppervlaktewater nodig is om de aanlegwerkzaamheden in den droge uit te voeren (bronnering). Mogelijk volstaat een melding, echter dit is afhankelijk van het verwachte onttrekkingsdebiet en het totaal volume te onttrekken grondwater.

Een vergunning voor het onttrekken van grondwater ten behoeve van een bouwputbemaling en sleufbemaling is nodig als de onttrekking groter of gelijk is aan 50.000 m³ per maand of als de onttrekking groter is dan 120 aaneengesloten dagen. Is dit niet het geval dan volstaat een melding. Ten minste 4 weken voorafgaand aan het begin van het onttrekken van grondwater dient de melding te worden gedaan.

De waterschapsverordening bevat ook regels voor het (tijdelijk) verbreden van een dam (met duiker). Vooralsnog is het de verwachting dat ten behoeve van de ontsluiting van het beoogde tijdelijke opslagterrein aan de Boppewei de bestaande dam niet verbreed hoeft te worden. Indien dit wel het geval is dan is afhankelijk van aan welke zijde de dam wordt verlengd een melding of een omgevingsvergunning nodig. Het oppervlaktewaterlichaam ten noorden van de bestaande dam betreft een schouwsloot, indien de tijdelijke verbreding van de dam hier wordt gerealiseerd volstaat een melding. Indien de tijdelijke verbreding wordt gerealiseerd in het oppervlaktewaterlichaam ten zuiden van de bestaande dam (primaire watergang) dan is hiervoor een omgevingsvergunning nodig.

4.7 Houtopstanden

Op voorhand is het niet uitgesloten dat ten behoeve van de aanlegwerkzaamheden houtopstanden geveld of gerooid dienen te worden. Dit is tenminste het geval ter hoogte van het beoogde rioolgemaal

² Aeriusberekening 56hhdEKJbJX2, d.d. 9 januari 2025

Het tijdelijk deel van het Omgevingsplan van de gemeente Dantumadiel kent een vergunningstelsel voor het vellen/rooien van houtopstanden ter hoogte van voornoemde locaties. De houtopstand ter hoogte van het beoogde nieuwe rioolgemaal is gesitueerd buiten de zogenaamde 'bebouwingscontour houtkap', dat houdt in dat voor het vellen/rooien van houtopstanden hier naast een vergunning bij de gemeente (bron: Bomenverordening gemeente Dantumadiel 2014) tevens een melding voor het kappen van houtopstanden bij de provincie Fryslân noodzakelijk is. Deze melding dient ten minste 6 weken voorafgaand aan het vellen/rooien van de houtopstand te worden gedaan (bron: Omgevingsverordening provincie Fryslân).

Voor voornoemde houtopstanden (ter plaatse van de ontvangstput en nieuw rioolgemaal) geldt beide een herplantplicht.

4.8 Wegenwet

Met oog op de beoogde werkzaamheden zal de openbare weg De Acht (deels) worden afgesloten voor de duur van de aanlegwerkzaamheden. In kader hiervan is een ontheffing van artikel 4 van de Wegenwet noodzakelijk. Hiervoor dient een vergunning aangevraagd te worden bij de gemeente Dantumadiel.

5 Risico's en onzekerheden

In het vergunningentrajec worden enkele risico's en onzekerheden onderscheiden. Onderstaand zijn de risico's (project omvattend) beschreven.

Stikstofdepositie

Als de stikstofdepositie van het project meer bedraagt dan 0,00 mol N/ha/jaar dan is een mogelijk een omgevingsvergunning voor activiteiten met mogelijke gevolgen voor Natura 2000-gebieden noodzakelijk. Gezien de afstand van het projectgebied en de aard van de werkzaamheden is het verwachting - op basis van de resultaten van een stikstofberekening van een groter project - dat deze niet leiden tot stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden.

Echter om hier uitsluitel over te geven dient een stikstofberekening te worden uitgevoerd voor de aanlegfase, gebruikmakend van de laatste versie van de Aeries Calculator. Mocht hieruit volgen dat de er sprake is depositie dan dient middels een voortoeft te worden beoordeeld of de stikstofdepositie leidt tot significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden. Indien significant negatieve effecten niet zijn uit te sluiten dan is een omgevingsvergunning voor activiteiten met mogelijke gevolgen voor Natura 2000-gebieden noodzakelijk.

Deze aanvraag volgt de uitgebreide procedure (26 weken) en kan eenmalig met 6 weken worden verlengd.

Bronnering

Naar verwachting is ten behoeve van de realisatie van de nieuwe vrijvervalleiding en rioolgemaal en voor het deels buitengebruikstellen van de bestaande asbestcementleiding bronnering nodig om de werkzaamheden in den droge te kunnen uitvoeren. Doordat nog niet bekend is hoeveel grondwater zal worden onttrokken is in onderhavige vergunningenscan uitgegaan van een worst case situatie, namelijk dat een omgevingsvergunning voor een grondwateronttrekingsactiviteit en een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit noodzakelijk is.

Het nog op te stellen bemalingsadvies geeft duidelijk of voornoemde vergunningen nodig zijn of dat een melding volstaat.

Vellen houtopstand

Op voorhand kan geen uitsluitel worden gegeven dat ten behoeve van de diverse werkzaamheden geen houtopstanden geveld/gerooid dienen te worden. Deels doordat het ontwerp van het nieuwe rioolgemaal nog niet bekend is. In onderhavige notitie is vooralsnog ervan uitgegaan dat twee houtopstanden geveld worden. De houtopstand ter hoogte van het beoogde rioolgemaal is gesitueerd buiten de 'bebouwingscontour houtkap'. Voor het vellen van deze houtopstand is naast een omgevingsvergunning voor een kapactiviteit tevens een melding 'kappen van houtopstanden' bij de provincie Fryslân noodzakelijk.

Een nadere detaillering van de aanlegwijze en het ontwerp van het rioolgemaal zal inzicht geven in het daadwerkelijk te vellen aantal houtopstanden.

Vergunningen ten behoeve van het nieuwe rioolgemaal

Het beoogde nieuwe rioolgemaal is gesitueerd ter plaatse van gronden met de functie "Natuur". De realisatie en gebruik van het rioolgemaal past niet binnen deze functie.

Afhankelijk van de omvang van het nieuwe rioolgemaal is een ontheffing van het omgevingsplan nodig, dit betreft een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. Indien het rioolgemaal voldoet aan de volgende eisen: niet hoger dan 3 m en de oppervlakte bedraagt niet meer dan 15 m² dan is op grond van artikel 2.29, lid p onder 1 van het Besluit bouwwerken leefomgeving een ontheffing van het omgevingsplan niet nodig.

Het rioolgemaal betreft een bouwwerk. Voor bouwwerken dienen naast een omgevingsvergunning voor een omgevingsplan activiteit veelal ook een omgevingsvergunning voor een technische bouwactiviteit te worden aangevraagd. Indien de hoogte van het rioolgemaal niet meer dan 5 meter bedraagt dan is op basis van artikel 2.27 onder i, sub 7 en art 2.27 onder n de aanvraag voor een omgevingsvergunning voor de technische bouwactiviteit niet van toepassing.

Let op: te allen tijde is een omgevingsvergunning nodig voor werk-werkzaamheden voor de realisatie van het rioolgemaal (en de nieuwe vrijvervalleiding) ter plaatse van gronden met de functie "Natuur".

Tijdelijke opslagterrein aan de Boppewei

Ten behoeve van de realisatie van de vrijverval riolering en het nieuw rioolgemaal wordt een tijdelijk opslagterrein gerealiseerd op een opstand van circa 500 meter van de beoogde aanlegwerkzaamheden. De gronden ter plaatse van het tijdelijke opslagterrein hebben een agrarische functie en een archeologische verwachtingswaarde.

Het gebruik van dit terrein als tijdelijk opslagterrein is in strijd met het vigerende ruimtelijk kader. Mogelijk kan voor de realisatie van het tijdelijke opslagterrein gebruik worden gemaakt van de vrijstelling voor het aanvragen van een omgevingsvergunning voor een (buitenplanse) omgevingsplanactiviteit op grond van artikel 2.29 onder q van het Besluit bouwwerken leefomgeving. Dit is mogelijk indien een terreininrichting of andere hulpconstructie die functioneel is voor tijdelijke werkzaamheden in de grond-, weg- of waterbouw bij plaatsing *in de onmiddellijke nabijheid* van het terrein waarop de werkzaamheden worden verricht. Vooralsnog is er geen jurisprudentie gevonden die duidelijkheid geeft over de term 'in de onmiddellijke nabijheid'.

Echter voor de realisatie van het tijdelijke opslagterrein dient op grond van het tijdelijke deel van het omgevingsplan een omgevingsvergunning te worden aangevraagd voor het aanbrengen van oppervlakteverhardingen.

Op basis hiervan wordt om risico's te vermijden aanbevolen om voor het tijdelijke opslagterrein tevens een omgevingsvergunning aan te vragen voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. Beide aanvragen kennen een dezelfde proceduretijd.

In voorgaande is ervan uitgegaan dat ten behoeve van de aanleg van het tijdelijke opslagterrein geen grondbewerkingen dieper dan 0,5 meter nodig zijn. Indien dit het geval is en de oppervlakte van grondbewerkingen dieper dan 0,5 meter bedraagt meer dan 500 meter dan is eveneens een omgevingsvergunning nodig voor het uitvoeren van werkzaamheden ter plaatse van gronden met een archeologische verwachtingswaarde.

De verwachting is dat ten behoeve van de ontsluiting van het tijdelijke opslagterrein gebruik wordt gemaakt van de bestaande dam en dat deze niet verbreed hoeft te worden. Indien dit laatste wel het geval is dan dient hiervoor een melding te worden gedaan en/of een vergunning te worden aangevraagd bij Wetterskip Fryslân (zie paragraaf 4.6).

6 Samenvatting

In voorgaande hoofdstukken zijn de onderscheiden mogelijke toestemmingen (vergunningen en meldingen) voor de realisatie van het voornemen in beeld gebracht. Een overzicht hiervan is opgenomen in bijlage 1. In dit overzicht is een onderscheid gemaakt tussen de benodigde omgevingsvergunningen voor omgevingsplanactiviteiten voor de realisatie van de vrijval riolering en het rioolgemaal en de realisatie en het in gebruik hebben van het tijdelijke opslagterrein aan de Boppewei.

De verwachte doorlooptijd voor de diverse toestemmingen vanaf het moment van indiening van de aanvraag naar verwachting 8 weken bedraagt (best case inschatting). Indien het bevoegd gezag besluit om de beslistermijn van een besluit te verlengen dan bedraagt de doorlooptijd naar verwachting 14 weken. Een uitzondering hierop vormen de beoordelingstermijn voor de benodigde meldingen, deze variëren van 1 week tot 4 weken.

In deze planning zijn de voorbereidingstijd en eventueel bezwaar tegen de verleende toestemmingen niet meegenomen.

In het bovenstaande is ervan uitgegaan dat voor de realisatie van het voornemen geen 'natuurvergunning' nodig is. Het uitvoeren van een stikstofberekening en een voortoets (indien sprake is van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden) geven hierover uitsluitel. Als het voornemen leidt tot significante effecten op Natura 2000-gebieden als gevolg van een tijdelijke toename van stikstofdepositie in de aanlegfase is een omgevingsvergunning voor activiteiten met mogelijke gevolgen voor Natura 2000-gebieden noodzakelijk. De verwachte beoordelingsperiode voor deze vergunning bedraagt circa 26 weken.

BIJLAGE 1
Overzicht toestemmingen

Procedure en vergunningenscan Realisatie vrijverval riolering en rioolgemaal De Westereen

Status: Concept
Versie nummer: 1.0 04-02-2026

Opsteller: Haskoning

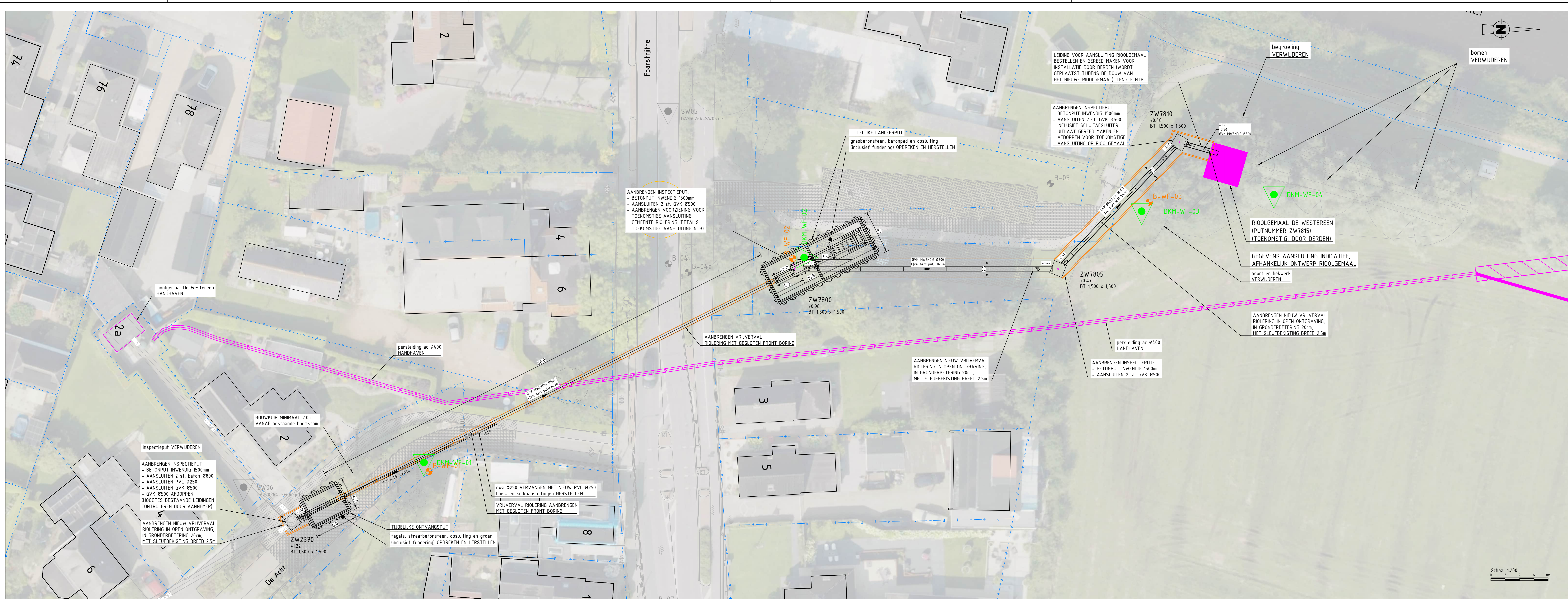
Een vergunningenscan is een momentopname op basis van de op het tijdstip beschikbare plannen en geldende regelgeving.

Hier kunnen geen rechten aan worden ontleend.

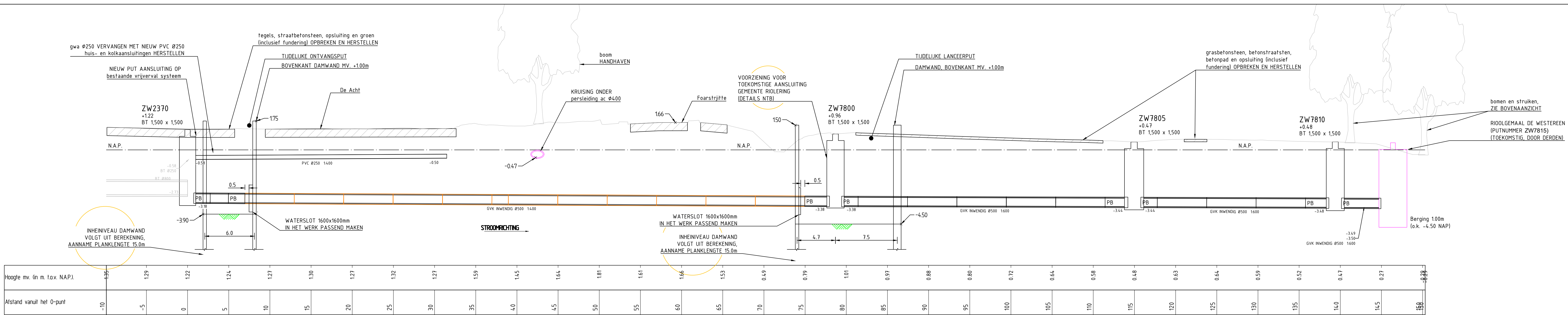
Inventarisatie vergunningen							Doorlooptijd vergunning			
Vergunningensoort	Activiteit	Vereist	Juridische grondslag	Bevoegd gezag	Aanvrager	Beoordeling/ opmerkingen	Besluit-termijn	Bezwaar/ beroeper termijn	Ev. Extra verlengingstermijn	Totaal
MER										
(Vormvrije) m.e.r.-beoordeling		Nee		Gemeente Dantumadiel						
Activiteiten irt omgevingsplan en bouwen - vrijvervalleiding en rioolgemaal (inclusief buitengebruik stellen (delen van) persleiding)										
Omgevingsvergunning, buitenplanse omgevingsplan activiteit	Afwijken van (gebruiks)regels omgevingsplan	Mogelijk	Omgevingsplan	Gemeente Dantumadiel	WSF	Noodzaak vergunning is afhankelijk van hoogte en oppervlakte van het rioolgemaal	8	6	6	
Omgevingsvergunning, omgevingsplan activiteit	Plaatsen tijdelijke oppervlakteverharding ter plaatse van gronden met functie "Natuur"	Ja	Omgevingsplan	Gemeente Dantumadiel	WSF	Tbv het tijdelijke werkterrein achter het parkeerterrein bij het Senneerspad	8	6	6	
Omgevingsvergunning, omgevingsplan activiteit	Graafwerkzaamheden ter plaatse van gronden met functie "Natuur"	Ja	Omgevingsplan	Gemeente Dantumadiel	WSF	Het verwijderen van delen van de bestaande persleiding	8	6	6	
Omgevingsvergunning, omgevingsplan activiteit	Kappen/rooien van houtopstanden ter plaatse van gronden met functie "Natuur", "Wonen", "Tuin" of "Verkeer-Verblijf"	Ja	Omgevingsplan	Gemeente Dantumadiel	WSF		8	6	6	
Omgevingsvergunning, bouwen	Bouwactiviteit (Omgevingsplan)	Mogelijk	Ow, art. 5.1, lid 1 sub a	Gemeente Dantumadiel	WSF	Nodig indien hoogte van het rioolgemaal meer dan 5 meter bedraagt	8	6	6	
Omgevingsvergunning, bouwen	Bouwactiviteit (technisch)	Mogelijk	Ow, art. 5.1, lid 2 sub a	Gemeente Dantumadiel	WSF	Nodig indien hoogte van het rioolgemaal meer dan 5 meter bedraagt	8	6	6	
Activiteiten irt omgevingsplan en bouwen - tijdelijk opslagterrein aan de Boppewei										
Omgevingsvergunning, buitenplanse omgevingsplan activiteit	Afwijken van (gebruiks)regels omgevingsplan	Ja	Omgevingsplan	Gemeente Dantumadiel	WSF	Noodzaak vervalt als de gemeente akkoord gaat dat deze activiteit is vrijgesteld op grond van artikel 2.29 onder q van het Bbl	8	6	6	
Omgevingsvergunning, omgevingsplan activiteit	Plaatsen tijdelijke oppervlakteverharding ter plaatse van gronden met functie "Agrarisch veenlandschap"	Ja	Omgevingsplan	Gemeente Dantumadiel	WSF		8	8	8	
Omgevingsvergunning, omgevingsplan activiteit	Graven in gronden met archeologische verwachtingswaarden	Mogelijk	Omgevingsplan	Gemeente Dantumadiel	WSF	Indien over een oppervlakte van meer dan 500 m2 grondbewerkingen plaatsvinden dieper dan 0,5 meter	8	6	6	
Omgevingsvergunning uitrit	uitrit maken of veranderen	Nee	Omgevingswet art. 5.1 lid 1 sub a	Gemeente Dantumadiel	WSF	Bestaande inrit en aansluiting op Boppewei wijzigen niet	8	6	6	
Activiteiten irt Natuur										
Vergunning Natura 2000 activiteit / Flora-fauna activiteit, gebiedsbescherming		Mogelijk		Provincie Fryslân	WSF	Verwachting is dat beperkte tijdelijke stikstofdepositie niet leidt tot significante negatieve effecten op Natura 2000-gebieden. Bevestiging middels een stikstofdepositieberekening nodig.	26	6	6	
Ontheffing Natura 2000 activiteit / Flora-fauna activiteit, soortenbescherming (flora en fauna)		Nee		Provincie Fryslân	WSF	Verwachting is dat op basis van huidige toestand terrein en gebruik dat er geen beschermde soorten aanwezig zijn. Zorgplicht is ten alle tijde van toepassing.	26	6	6	
Melding kappen houtopstand		Ja		Provincie Fryslân	WSF	Indien bomen worden gekapt/gerooid buiten de 'bebouwingscontour houtkap', zoals ter hoogte van het beoogde rioolgemaal	6			
Water activiteiten										
Watervergunning, onttrekken grondwater	Bronnering	Ja	Waterschapsverordening afdeling 3.2	Wetterskip Fryslân	WSF	Indien de onttrekking groter of gelijk is aan 50,000m3 per maand of de duur is groter dan 120 dagen	8	6	6	
Melding lozen grondwater op oppervlaktewater	Bronnering	Ja	Waterschapsverordening afdeling 2.2	Wetterskip Fryslân	WSF	Indien niet aan indieningsvereisten melding wordt voldaan, dan is een vergunning nodig.	4			
Beperkingengebiedactiviteiten met betrekking tot een waterstaatswerk										
Realisatie dam (met duiker)		Mogelijk	Waterschapsverordening afdeling 4.6/4.7	Wetterskip Fryslân	WSF	Indien een bestaande dam thv het tijdelijke opslagterrein aan de Boppewei verbreed dient te worden is een vergunning of melding nodig	8	6	6	
Activiteiten irt de bodem										
Bodemkwaliteit melding	Melden graven in grond	Ja	Bal, paragraaf 4.1.19	Gemeente Dantumadiel	uitvoerend aannemer	Hier is vanuit gegaan dat graafwerkzaamheden plaatsvinden in gronden met kwaliteit onder of gelijk aan interventiewaarde	1			
Toepassen grond of baggerspecie	Melden tijdelijk opslag van vrijkomende grond	Mogelijk	Bal, paragraaf 4.1.19	Gemeente Dantumadiel	uitvoerend aannemer		1			
Klic-melding		Ja		nvt	uitvoerend aannemer	melding tbv aanwezige kabels en leidingen.				
Infra en geluid										
Ontheffing wegenverordening	tijdelijk stremmen van openbare weg ten behoeve van de aanlegwerkzaamheden	Ja		Gemeente Dantumadiel	WSF	Vooroverleg met gemeente noodzakelijk		4		

BIJLAGE 2

Overzichtskaart met bestaande asbestcementleiding en de nieuwe vrijvervalleiding en rioolgemaal

SITUATIE
SCHAAL 1 : 200

ALM - N-Riool-De Westereen Gesloten front boring

LENGTEPROFIEL
SCHAAL 1:200 HORIZONTAAL / 1:100 VERTIKAAL

Legenda

- Bestaande situatie
- Kadastrale grens
- Raakvlak (bestaande en toekomstige rioolgemaal, persleiding)
- VWA riolering nieuw
- VWA inspectieput vierkant/rond
- Nieuw GVK-leiding DN500 (pendelstuk)
- Nieuw GVK-leiding DN500 (legbuis)
- Nieuw GVK-leiding DN500 (boorbuis)
- Sleufbekisting
- VWA inspectieput nieuw
- Sondering - uitgevoerd
- Boring - uitgevoerd
- Sondering - WF - nieuw
- Boring - WF - nieuw

TOELICHTING
Alone letters = bestaand werk
HOOFDLETTERS = NIEUW WERK

0.1 Concept	LBA	02-02-2025
0.1 Concept	Getekend door	Opzet
Gemeente Dantumadiel		
Vrijverval Riolerig De Westereen		
Ontwerp met luchtfoto		
Getekend door	Formaat	Besteknummer
LBA	A0	XXXXX
Gecontroleerd door	Schaal	Aantal
LBA	1:200 / 1:100	XXXXX
Blad	Status	
1	Concept	
Aantal	Tekeningnummer	
1	B1825-HAS-T3-DG-C-SKT_01	

BIJLAGE 3

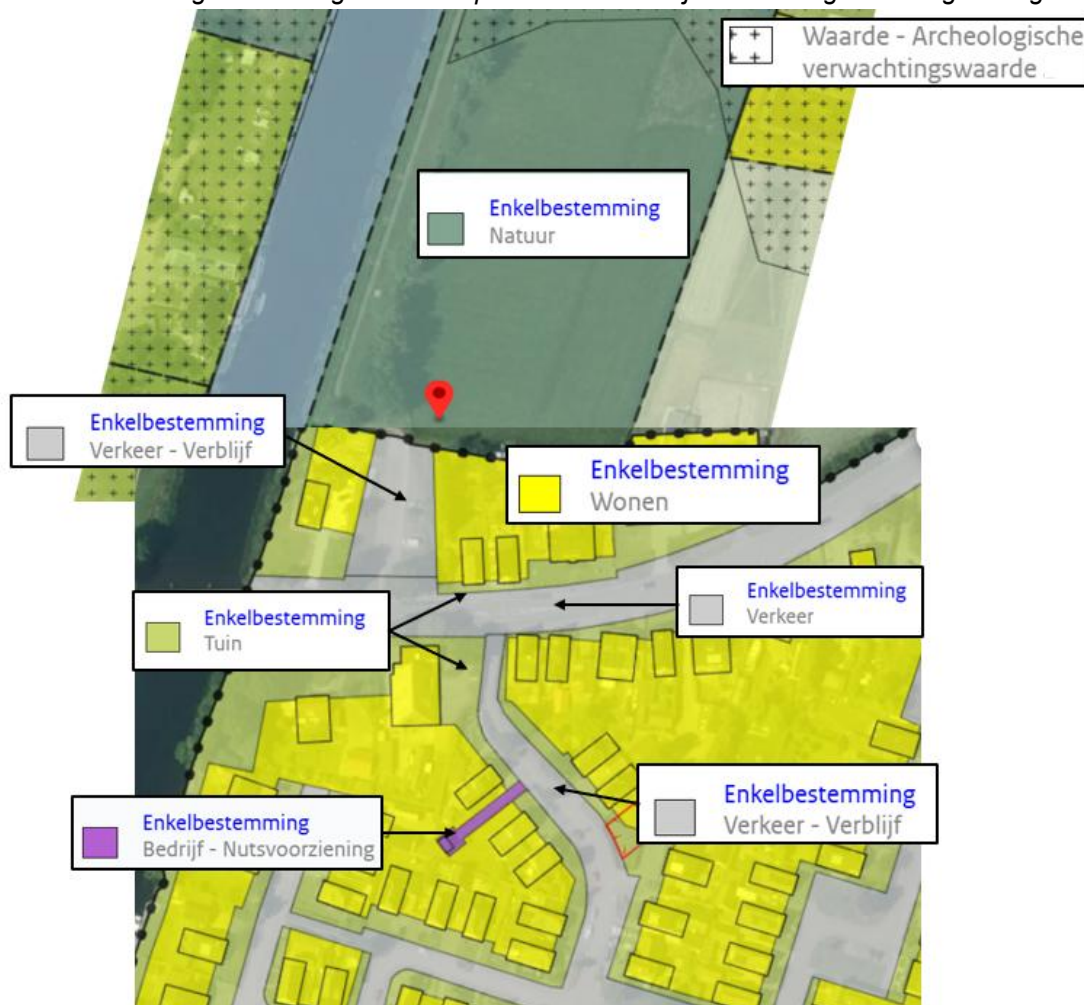
Werk- en opstelruimte equipment De Westereen

BIJLAGE 4

Functieaanduidingen gronden binnen het projectgebied

(bron: Bestemmingsplan bûtengebied Dantumadiel en Bestemmingsplan De Westereen-kom)

Funcctieaanduidingen van de gronden ter plaatse van de vrijvervalleiding en beoogd rioolgemaal

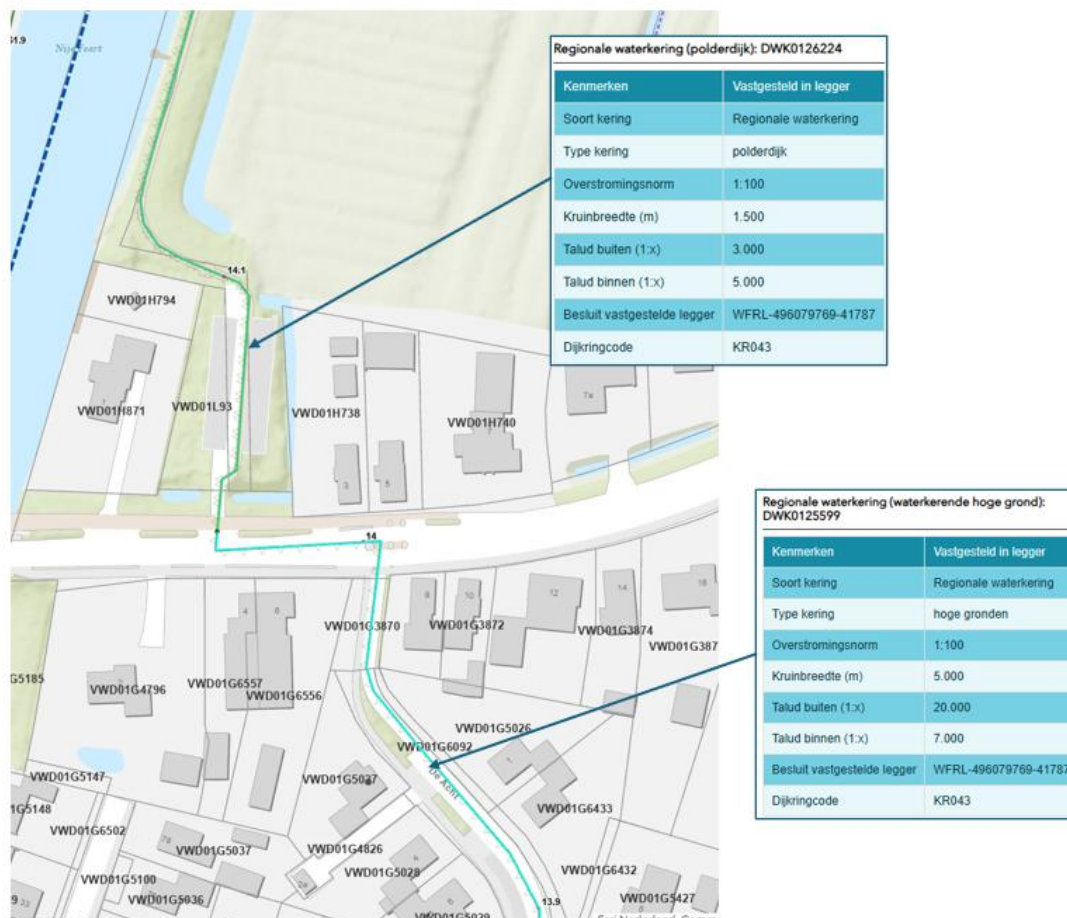

Funcctieaanduidingen van de gronden ter plaatse van het tijdelijke opslagterrein aan de Boppewei

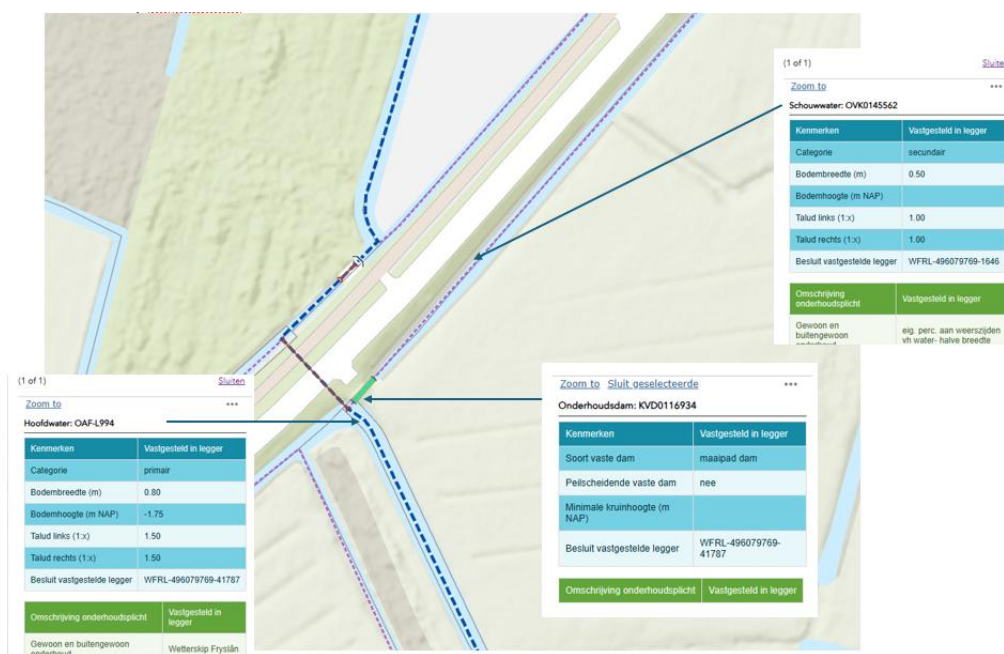

BIJLAGE 5

**Ligging gronden met de functie regionale waterkering en overige waterstaatswerken
(bron: Legger Wetterskip Fryslân)**

Waterkeringen nabij het projectgebied

Waterschapswerken nabij het tijdelijke opslagterrein aan de Boppewei

BIJLAGE 6
Quicksan ecologie

Herbestemming & hergebruik

Quicksan Flora & Fauna
Tracé De Westereen - Dâmwald

Quicksan Flora & Fauna

Tracé De Westereen - Dâmwald

Projectnummer: 2023-0091

Datum: 15-10-2024

Versie 1.0

Opdrachtgever: Royal HaskoningDHV

Jessica Kroeskop-Martens

Adviseur Ecologie

j.martens@lycens.nl

M 06 820 908 90

Ben ten Oever

Projectleider Ecologie

b.tenoever@lycens.nl

M 06 160 074 42

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1. Inleiding	6
2. De ontwikkeling	7
2.1. Plangebied	7
2.2. Voorgenomen activiteiten	9
2.3. Onderzoeksgebied	9
3. Natuurwetgeving en -beleid	11
3.1. Inleiding	11
3.2. Gebiedsbescherming	11
3.3. Soortenbescherming	11
3.4. Houtopstanden	15
4. Gebiedsbescherming	18
4.1. Natuurnetwerk Nederland, Nationaal landschap, Natuur buiten NNN, Ganzenfoerageergebied en Weidevogelkansgebied	18
4.2. Natura 2000	19
4.3. Slotconclusie	21
5. Soortenbescherming	22
5.1. Hypothese en bureauonderzoek	22
5.2. Methode	22
5.3. Resultaten en wettelijke consequenties	24
5.4. Slotconclusie	27
6. Houtopstanden	30
7. Conclusies en advies	31
8. Bronnen	32
Bijlagen	33
Bijlage 1: Foto's	34
Bijlage 2: Toelichting Omgevingswet aanvullingswet natuur	36

Samenvatting

Er zijn concrete plannen voor de aanleg van een persleiding, riolering en een rioolgemaal en het verwijderen van een oude persleiding tussen De Westereen en Dâmwald (provincie Friesland). Als gevolg van deze voorgenomen activiteiten kan overtreding van de Omgevingswet (aanvullingswet natuur) op voorhand niet uitgesloten worden. Lycens B.V. is gevraagd om de wettelijke consequenties van de voorgenomen activiteiten in het kader van de Omgevingswet in beeld te brengen.

Het onderzoeksgebied is op 9 januari 2024 onderzocht op de (potentiële) aanwezigheid van beschermde planten, dieren en beschermde nesten, holen, vaste rust- en voortplantingslocaties en andere beschermde functies, zoals foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen. Ook is onderzocht of de voorgenomen activiteiten een negatief effect hebben op houtopstanden en beschermd (natuur)gebied, zoals Natura 2000, het Natuurnetwerk Nederland, Nationaal landschap, Natuur buiten NNN, Ganzenfoerageergebied en Weidevogelkansgebied.

Wettelijke consequenties m.b.t. gebiedsbescherming

Het onderzoeksgebied ligt buiten gronden die tot Ganzenfoerageergebieden behoren maar (gedeeltelijk) binnen gronden die behoren tot het NNN, NBNNN, Nationaal landschap en Weidevogelkansgebied. De werkzaamheden zijn enkel tijdelijk en de oorspronkelijke staat van het onderzoeksgebied wordt naderhand hersteld waardoor geen kenmerken en waarden van het Nationaal landschap, NBNNN en NNN worden aangetast. De Weidevogelkansgebieden bestaan uit ruime en open gebieden met voldoende rust en waarin gevarieerde graslanden liggen. Werkzaamheden mogen enkel plaatsvinden binnen gronden van Weidevogelkansgebieden waarin voorzien wordt dat voldoende openheid en rust van de gebieden wordt gehandhaafd. Om deze reden mogen werkzaamheden enkel worden uitgevoerd buiten de broedperiode van 1 maart tot 15 juni. Voorgenomen activiteiten leiden niet tot consequenties ten aanzien van provinciaal beleid. Een negatief effect van fysieke activiteiten kan worden uitgesloten maar een negatief effect van stikstofdepositie op Natura 2000-gebied kan op basis van voorliggende studie niet uitgesloten worden. Geadviseerd wordt om een stikstofdepositieberekening te laten uitvoeren.

Wettelijke consequenties m.b.t. soortenbescherming

De inrichting en het gevoerde beheer maken het onderzoeksgebied niet tot een geschikte groeiplaats voor beschermde planten maar wel tot een geschikt functioneel leefgebied van verschillende beschermde diersoorten. Beschermde diersoorten benutten het onderzoeksgebied als foerageergebied en mogelijk bezet een beschermd grondgebonden zoogdier er een vaste rust- en/of voortplantingsplaats, bezetten amfibieën er een (winter)rustplaats en nestelen er vogels. Vleermuizen en beschermde ongewervelden bezetten geen vaste rust- of voortplantingsplaats in het onderzoeksgebied en amfibieën bezetten er geen voortplantingsplaats.

Van de in het onderzoeksgebied nestelende vogelsoorten is uitsluitend het bezette nest beschermd, niet het oude nest of de nestplaats. Werkzaamheden die kunnen leiden tot het verstoren/vernielen van bezette vogelnesten dienen buiten de voortplantingsperiode van vogels uitgevoerd te worden. De meest geschikte periode om de voorgenomen activiteiten uit te voeren is september-februari. Voorgenomen werkzaamheden mogen juridisch beschouwd wel plaatsvinden tijdens het broedseizoen van vogels mits geen bezette vogelnesten beschadigd/vernield worden. Indien de voorgenomen activiteiten uitgevoerd worden tijdens de voortplantingsperiode, dient een broedvogelscan uitgevoerd te worden om de aanwezigheid van een bezet vogelnest uit te sluiten. Voor gronden binnen Weidevogelkansgebied (zie figuur 4.1) dient in ieder geval buiten het broedseizoen gewerkt te worden.

Mogelijk komen algemeen beschermde grondgebonden zoogdieren en amfibieën voor binnen het onderzoeksgebied. Deze soorten staan op de provinciale vrijstellingslijst voor ruimtelijke ingrepen of worden niet negatief aangetast door de geplande werkzaamheden. Er hoeft dan ook geen ontheffing voor de uitvoering van voorgenomen activiteiten te worden aangevraagd. Aanbevolen wordt om buiten de kwetsbare periode van de soorten aan het werk te gaan en één richting op te werken zodat de dieren de mogelijkheid hebben om te vluchten.

In het kader van de specifieke zorgplicht moet rekening worden gehouden met alle in het onderzoeksgebied aanwezige planten en dieren en moet er gekozen worden voor een werkmethode en/of planning in de tijd, waardoor planten en dieren zo min mogelijk schade ondervinden als gevolg van de voorgenomen activiteiten. Door het uitvoeren van de voorgenomen activiteiten wordt de functie van het onderzoeksgebied als foerageergebied tijdelijk aangetast. Dit leidt echter niet tot wettelijke consequenties.

Wettelijke consequenties m.b.t. houtopstanden

In het onderzoeksgebied worden geen bomen aangetast. Toetsing aan regels van het omgevingsplan of aan rijksregels over houtopstanden is niet aan de orde. Uitvoering van de voorgenomen activiteiten leidt niet tot consequenties in het kader van houtopstanden.

1. Inleiding

Er zijn concrete plannen voor de aanleg van een persleiding, riolering en een rioolgemaal en het verwijderen van een oude persleiding tussen De Westereen en Dâmwald (provincie Friesland). Als gevolg van deze voorgenomen activiteiten kan overtreding van de Omgevingswet en provinciaal beleid op voorhand niet uitgesloten worden. Lycens B.V. is gevraagd om de wettelijke consequenties van de voorgenomen activiteiten in het kader van de Omgevingswet en consequenties ten aanzien van provinciaal beleid in beeld te brengen.

In het onderzoeksgebied is gekeken naar de (potentiële) aanwezigheid van beschermde planten en dieren en beschermde nesten, holen, vaste rust- en voortplantingsplaatsen en andere beschermde functies. Ook is onderzocht of de voorgenomen activiteiten een negatief effect hebben op beschermd (natuur)gebied en houtopstanden.

Op basis van de onderzoeksresultaten worden de wettelijke consequenties en de consequenties ten aanzien van provinciaal beleid bepaald van de voorgenomen activiteiten in het kader van de Omgevingswet en de Omgevingsverordening Friesland.

Doel van deze rapportage

De Quicksan natuurwaardenonderzoek is uitgevoerd als één van de verschillende (milieu)onderzoeken in het kader van besluitvorming binnen de Ruimtelijke Ordening (doorgaans het wijzigen van het omgevingsplan) of het aanvragen van een Omgevingsvergunning. Het onderzoek is uitgevoerd om antwoord te kunnen geven op de vraag: is er sprake van een goede ruimtelijke ordening (is de voorgenomen activiteit uitvoerbaar?). Het is nadrukkelijk geen ecologisch werkprotocol dat opgesteld wordt om te voorkomen dat de Omgevingswet overtreden wordt als gevolg van de voorgenomen activiteiten. De Omgevingswet is tijdens de uitvoering van voorgenomen activiteiten altijd van toepassing en het is aan de uitvoerende partijen om de noodzakelijke zorgvuldigheid te betrachten tijdens de uitvoering. Om een goed ecologisch werkprotocol op te kunnen stellen is meer detailinformatie vereist, zoals de planning in uitvoering, in te zetten materieel en informatie over type bebouwing, bouwwijze, materiaalgebruik etc.

In hoofdstuk 2 wordt de ontwikkeling beschreven. Hier wordt ingegaan op de ligging en beschrijving van het plangebied, de voorgenomen activiteiten en het vaststellen van het onderzoeksgebied. Hoofdstuk 3 bevat uitleg van natuurwetgeving en -beleid van voorliggend rapport. Hoofdstuk 4 bevat de uitwerking van gebiedsbescherming. De uitwerking van soortenbescherming wordt in hoofdstuk 5 beschreven. In hoofdstuk 6 komt de uitwerking van de houtopstanden aan bod. In hoofdstuk 7 komen de conclusies en advies aan de orde. Voor de geraadpleegde bronnen wordt verwezen naar hoofdstuk 8. In de bijlage zijn foto's van het onderzoeksgebied en aanvullende informatie te vinden.

2. De ontwikkeling

2.1. Plangebied

Situering

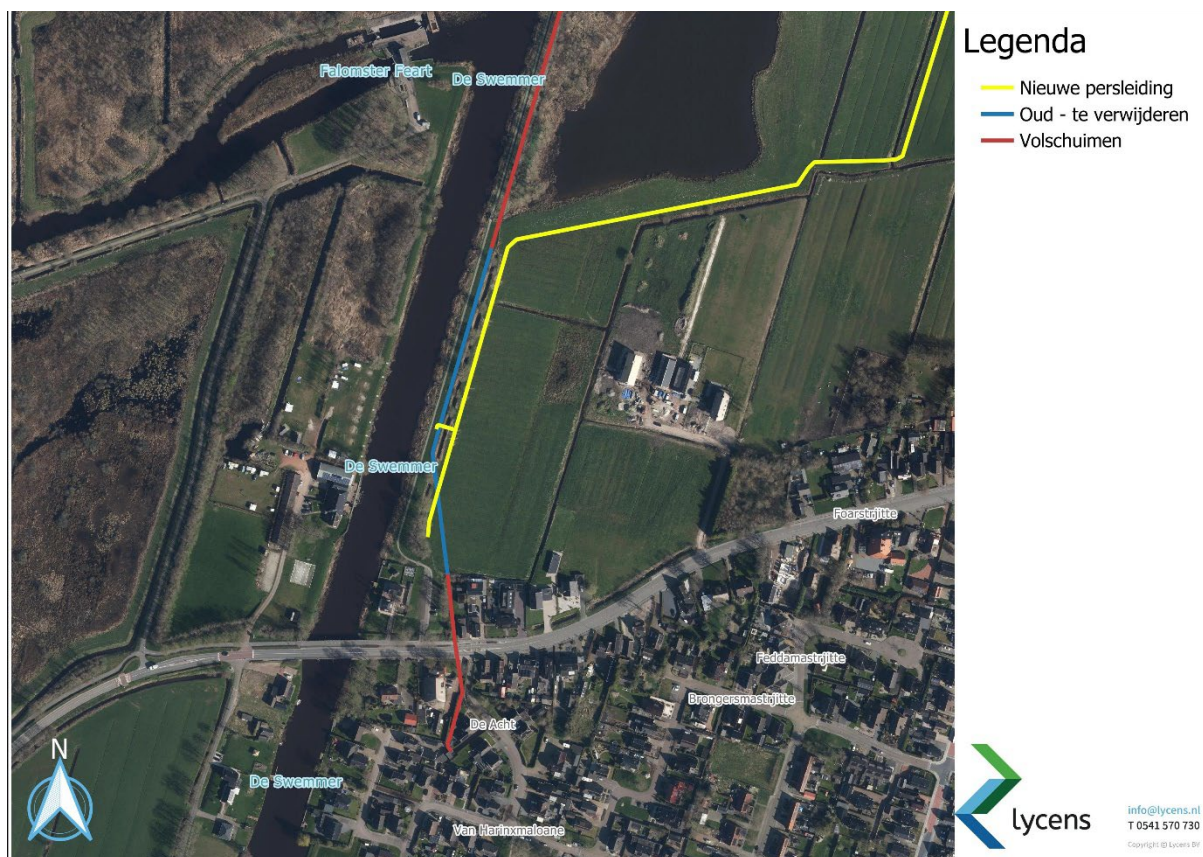
Het plangebied is gesitueerd tussen De Westereen (zuid) en Dâmwald (zuid) in de provincie Friesland. Het tracé ligt hoofdzakelijk in landelijk gebied en in het zuiden overlapt een klein gedeelte met de bebouwde kom. In figuur 2.1 wordt de globale ligging van het plangebied weergegeven op een topografische kaart.

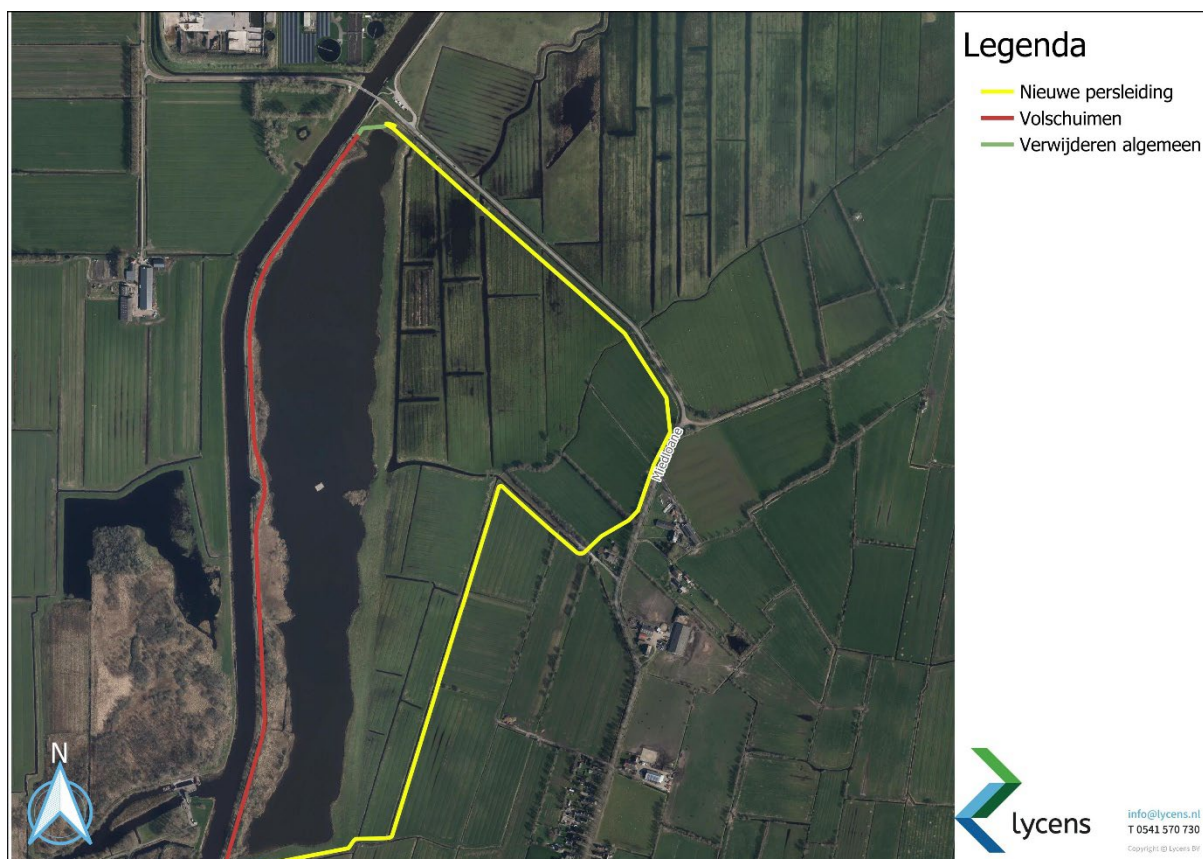
Figuur 2.1: Globale ligging van het plangebied

Beschrijving

Het plangebied begint in de wegberm van de Boppewei waarna het door een agrarisch perceel onder de rivier loopt richting de bebouwde omgeving van De Westereen. Hierna doorkruist het tracé de verharde weg richting het noorden langs een parkeerplaats. Het rioolgemaal wordt in een vogelbroed- en rustgebied geplaatst. Het tracé doorkruist richting het noorden vele (natte) agrarische gronden en passeert her en der een sloot. Rondom het tracé zijn enkele bomenrijen aanwezig. Het tracé eindigt bij het RWZI Dâmwald. Het veldbezoek heeft plaatsgevonden in een periode van vorst waardoor enkele sneeuw en ijs aanwezig was. Voor een verbeelding van het plangebied wordt verwezen naar bijlage 1. In figuur 2.2 en 2.3 wordt de locatie van het plangebied weergegeven.

Figuur 2.2: Ligging plangebied deel zuid

Figuur 2.3: Ligging plangebied deel noord

2.2. Voorgenomen activiteiten

Initiatiefnemer is voornemens een deel van de bestaande persleiding te verwijderen (zie blauwe en groene kleur in figuur 2.2 en 2.3). Daarnaast wordt een nieuwe persleiding, (zie gele lijn in figuur 2.2 en 2.3) riolering (zie zwarte lijn in figuur 2.2) en een rioolgemaal (zie paarse en rode lijn in figuur 2.2) gelegd/gebouwd.

Om de leiding te kunnen leggen en te verwijderen wordt in een groot gedeelte van het tracé een sleuf met een breedte van enkele decimeters gegraven met behulp van een kraan. De totale werkbreedte is circa twee meter. Nadat de leiding gelegd is wordt de sleuf weer dichtgegooid. Op plaatsen waar het graven van een sleuf niet wenselijk is, zoals op locaties van verharde wegen en grote waterpartijen, worden gestuurde boringen uitgevoerd. Op locaties waarbij enkel kleine sloten aanwezig zijn worden watergangen doorkruist door middel van tijdelijke dammetjes. Er worden geen bomen of struiken gerooid.

De volgende flora- en fauna-activiteiten worden getoetst op relevantie t.a.v. de Omgevingswet:

- graven en weer dichtgooien van sleuf met kraan;
- watergangen doorkruisen door middel van dammetjes;
- uitvoeren van gestuurde boringen m.b.v. mobiele boor.

2.3. Onderzoeksgebied

Mogelijk effect op beschermde soorten en/of gebieden

De voorgenomen activiteiten hebben mogelijk een negatieve invloed op beschermde soorten en beschermd (natuur)gebied. We onderscheiden de volgende negatieve invloeden:

Mogelijke tijdelijke invloeden:

- verstoren rust- en voortplantingsplaatsen als gevolg van geluid, stof en trillingen tijdens de werkzaamheden.

Mogelijke permanente invloeden:

- mogelijk afname/verdwijnen van beschermde vaste rust- of voortplantingsplaatsen en/of jaar rond beschermde nesten;
- vernielen/verdwijnen van beschermde soorten;
- aantasting van de kwaliteit van het leefgebied van beschermde soorten.

Vaststellen van de invloedsfeer

Naast een tijdelijk effect op het plangebied, kan het voorkomen dat een voorgenomen activiteit een negatief effect heeft op beschermde soorten of beschermd natuurgebied buiten het plangebied. Dit wordt invloedsfeer genoemd. De omvang van de invloedsfeer wordt bepaald door de duur, aard en omvang van de tijdelijke en/of permanente nieuwe situatie. Het effect van de voorgenomen activiteit op een beschermde soort verschilt per soort en/of soortgroep.

In deze studie wordt alleen gekeken naar de uitvoering van de fysieke werkzaamheden, zoals het uitvoeren van grondverzet.

Vaststellen van het onderzoeksgebied

Om de effecten van de voorgenomen activiteiten goed in beeld te kunnen brengen, is het van belang ook buiten het plangebied te kijken. In voorliggend geval grenst het plangebied aan opgaande beplanting en agrarisch perceel. Mogelijk worden vogels verstoord welke in de beplanting kunnen nestelen als gevolg van voorgenomen werkzaamheden. Om deze reden wordt circa 10 meter aan beide zijden van het tracé meegenomen in het onderzoeksgebied.

3. Natuurwetgeving en -beleid

3.1. Inleiding

Bij een ruimtelijke ontwikkeling worden voorgenomen activiteiten op verschillende aspecten beoordeeld, namelijk Natura 2000-gebieden, soortbescherming en houtopstanden. Hierbij is de provincie het bevoegd gezag. Op een aantal terreinen vormt het Rijk echter het bevoegd gezag.

3.2. Gebiedsbescherming

Natura 2000

Het onderdeel gebiedsbescherming van de Omgevingswet heeft als doel het beschermen van Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijngebieden) in Nederland. Projecten die significante gevolgen voor deze gebieden kunnen hebben, zijn in beginsel – zonder vergunning – niet toegestaan. Ook het vaststellen van plannen zoals een omgevingsplan of een inpassingsplan is niet toegestaan, indien het betreffende plan significante gevolgen kan hebben op Natura 2000-gebieden. Naast directe effecten (bijv. ruimtebeslag), dient ook gekeken te worden naar indirecte effecten als gevolg van externe werking (bijv. door geluid, licht en stikstofdepositie). De eerste stap in de toetsing is vaak een voortoets. Als significante gevolgen in de voortoets niet op voorhand met zekerheid kunnen worden uitgesloten, dan is een passende beoordeling noodzakelijk. In dat geval is voor een project een omgevingsvergunning noodzakelijk op grond van artikel 11.1 uit het Bal.

Beleid t.a.v. Natuurnetwerk Nederland

In de Omgevingswet is het ruimtelijk beleid op rijks-, provinciaal, en gemeentelijk niveau vastgesteld, waarin onder andere de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN)/Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is verankerd. De EHS werd officieel geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan en is daarna opgenomen in de Nota Ruimte, welke inmiddels vervangen is door de Structuurvisie infrastructuur en ruimte (SVIR). Kaderstellende regels ten aanzien van o.a. NNN/EHS zijn opgenomen in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl), een van de algemene maatregelen van bestuur (AMvB's) onder de Omgevingswet. Bij geplande ingrepen die binnen het NNN/EHS vallen moet het belang van de natuurbescherming worden afgewogen tegen andere belangen, indien de voorgenomen ingreep negatief uitwerkt op de aanwezige natuurwaarden. De kern van de afweging vormt het 'ja, mits'-principe. Dit wil zeggen dat schadelijke ingrepen niet zijn toegestaan, tenzij er andere belangen zijn die de ingreep rechtvaardigen. In dat geval zijn compenserende maatregelen voorgeschreven.

Concrete beleidsregels ten aanzien van natuur en landschap in Friesland zijn opgenomen in de vigerende provinciale ruimtelijke verordening van de provincie Friesland. In Friesland worden de volgende gebieden beschermd door regels in de verordening van natuur en landschap: het Natuurnetwerk Nederland (NNN), Nationaal landschap (NA), Natuur buiten NNN (NBNNN), Ganzenfoerageergebied (GF) en Weidevogelkansgebied (WKG).

3.3. Soortenbescherming

In de Omgevingswet is de soortenbescherming in Nederland geregeld. In de wet wordt onderscheid gemaakt tussen drie verschillende beschermingsregimes waaraan verschillende verbodsbepalingen zijn gekoppeld. Onderstaand zijn deze drie beschermingsregimes weergegeven.

Artikel 11.37 Soorten Vogelrichtlijn

Voor flora- en fauna-activiteiten met gevolgen voor vogels kan vanwege de Vogelrichtlijn een vergunningplicht gelden. Er kunnen ook vrijstellingen gelden.

Vergunningplicht

Voor de volgende activiteiten geldt een vergunningplicht:

- > Schadelijke handelingen bij vogels
- > Commercieel bezit van vogels
- > Niet-commercieel bezit van vogels
- > Gebruik van bepaalde middelen bij het vangen van vogels

Schadelijke handelingen bij vogels

Er geldt een vergunningplicht voor schadelijke handelingen bij vogels (artikel 11.37, eerste lid, Besluit activiteiten leefomgeving (Bal)). Het gaat om vogels die in Nederland in het wild leven en daar van nature voorkomen. Het gaat dus niet om vogels die in gevangenschap zijn geboren, gefokte vogels of ontsnapte vogels die zijn verwilderd. Onder schadelijke handelingen bij vogels vallen:

Lid 1a het opzettelijk doden of vangen ervan;

Lid 1b het opzettelijk vernielen of beschadigen van hun nesten, rustplaatsen of eieren;

Lid 1b het opzettelijk wegnemen van hun nesten;

Lid 1c het rapen en onder zich hebben van hun eieren;

Lid 1d het opzettelijk storen ervan.

Artikel 11.46 Habitatrichtlijn

Voor flora- en fauna-activiteiten met gevolgen voor dieren en planten van de Habitatrichtlijn en internationale verdragen kan een vergunningplicht gelden. Er kunnen ook vrijstellingen gelden.

Vergunningplicht

Sommige dieren en planten zijn internationaal strikt beschermd in de Europese Unie. Het gaat om beschermde dieren en planten die staan in de Habitatrichtlijn. Ze kunnen ook staan in het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn. Voor die soorten geldt een vergunningplicht bij:

- > Schadelijke handelingen
- > Bezit
- > Gebruik van bepaalde middelen bij het vangen

Er kunnen ook vrijstellingen gelden.

Schadelijke handelingen bij dieren

De bedoelde diersoorten zijn in het wild levende soorten (geen vogels) van:

- > Bijlage IVa bij de Habitatrichtlijn
- > Bijlage II bij het Verdrag van Bern
- > Bijlage I bij het Verdrag van Bonn

Onder schadelijke handelingen bij dieren zijn de volgende handelingen in hun natuurlijke verspreidingsgebied aan de orde:

Lid 1a opzettelijk doden of opzettelijk vangen;

Lid 1c opzettelijk hun eieren vernielen of rapen in de natuur;

Lid 1b opzettelijk verstoren;

Lid 1d hun voortplantingsplaatsen of rustplaatsen beschadigen of vernielen.

Ook als zo'n handeling plaatsvindt tijdens onderzoek dan valt dat onder 'schadelijke handeling'.

Schadelijke handelingen met planten

De bedoelde plantensoorten zijn soorten in het wild van:

- > Bijlage IVb bij de Habitatrichtlijn
- > Bijlage I bij het Verdrag van Bern

Onder schadelijke handelingen bij planten zijn de volgende handelingen in hun natuurlijke verspreidingsgebied aan de orde:

Lid e het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 11.54 Andere soorten (soorten van het Bal)

Voor flora- en fauna-activiteiten met gevolgen voor dieren en planten van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal), kan een vergunningplicht gelden bij schadelijke handelingen. Die vergunningplicht geldt niet voor bepaalde dieren, als een andere wet de activiteit toestaat of als de activiteit voor het uitvoeren van een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel is.

Vergunningplicht

Soorten die in Nederland beschermd zijn, zijn in bijlage IX van het Bal weergegeven. Deze soorten staan niet in de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de verdragen van Bonn en Bern. Het gaat hierbij onder meer om soorten die ook kunnen staan op de rode lijsten van bedreigde of ernstig bedreigde dier- en plantsoorten. Ook gaat het om soorten die niet (ernstig) bedreigd zijn, maar vanwege hun intrinsieke waarde en maatschappelijke opvattingen in bijlage IX staan. Voor deze soorten geldt meestal een vergunningplicht voor schadelijke handelingen. Er kunnen namelijk ook vrijstellingen gelden zoals in de omgevingsverordening.

Schadelijke handelingen bij soorten die in het Bal staan

Dieren

Er geldt een vergunningplicht voor schadelijke handelingen bij dieren van bijlage IX, onder A van het Bal (artikel 11.54, eerste lid, Bal). Het gaat om in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers. Onder schadelijke handelingen bij die dieren vallen:

Lid 1a opzettelijk doden of vangen;

Lid 1b opzettelijk hun vaste voortplantingsplaatsen, eieren of rustplaatsen beschadigen of vernielen.

Planten

Er geldt een vergunningplicht voor schadelijke handelingen bij planten van bijlage IX, onder B van het Bal (artikel 11.54, eerste lid, Bal). Onder schadelijke handelingen bij die planten vallen:

Lid 1c het opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen in hun natuurlijke verspreidingsgebied.

Algemene zorgplicht

De Omgevingswet bevat een algemene zorgplicht. Dit houdt in dat overheden, bedrijven én burgers verantwoordelijk zijn voor een veilige en gezonde leefomgeving. Dus niet alleen de overheid. Deze algemene zorgplicht is vooral een vangnet voor het geval er geen specifieke decentrale of rijksregels zijn. Als deze specifieke decentrale of rijksregels er wel zijn, geldt de algemene zorgplicht niet meer.

Specifieke zorgplicht

Flora- en fauna-activiteiten kunnen nadelig zijn voor bijvoorbeeld natuurbescherming. Iemand die dat weet of kan weten, moet zich altijd houden aan de specifieke zorgplicht bij het verrichten van de activiteit (artikel

11.27, Bal). De specifieke zorgplicht geldt bij alle dier- en plantensoorten, dus bij (inter)nationaal beschermde soorten én bij andere soorten.

Specifieke zorgplichten borduren voort op de algemene zorgplicht, maar zijn concreter. Een specifieke zorgplicht geldt voor specifieke activiteiten voor concreet genoemde belangen. In het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) staan specifieke zorgplichten. Deze specifieke zorgplichten maken duidelijk wat er wel en niet moet gebeuren. Bijvoorbeeld dat degene die verantwoordelijk is voor een activiteit, de beste beschikbare technieken (BBT) gebruikt.

De specifieke zorgplichten zijn algemene regels. Deze regels gelden direct voor burgers en bedrijven. Naast het Rijk kunnen andere overheden specifieke zorgplichten opnemen in hun verordeningen of omgevingsplannen.

Een handeling valt onder een specifieke zorgplicht als degene die de activiteit verricht weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die handeling nadelige gevolgen kan hebben voor de fysieke leefomgeving. Ook iets nalaten kan onder de specifieke zorgplicht vallen.

Bij het artikel in het Bal (artikel 11.27) over een specifieke zorgplicht staat meestal een verplichting in drie stappen. Hieronder staan drie stappen weergegeven waarbij de stappen in voorkeursvolgorde zijn genoteerd. Degene die een activiteit verricht is verplicht volgens artikel 11.27 lid 1:

1. (a) alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen.
2. (b) voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.
3. (c) als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

Voor flora- en fauna-activiteiten houdt deze plicht conform artikel 11.27 lid 2 in ieder geval in dat:

- a. Voorafgaand aan het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid op de locatie waar de activiteit wordt verricht of in de directe nabijheid van die locatie van

1° . Van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten, genoemd in bijlage I bij de Vogelrichtlijn, en niet in die bijlage genoemde, geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten als bedoeld in artikel 4, tweede lid, van die richtlijn;

2° . Van nature in Nederland in het wild levende dieren of planten van soorten, genoemd in de bijlagen II, IV en V bij de Habitatrichtlijn;

3° . Dieren of planten van soorten, genoemd in bijlage IX of in de rode lijsten, bedoeld in artikel 2.19, vijfde lid, onder a, onder 3, van de wet; en

4° . Voor die soorten belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats;

- b. Als deze aanwijzingen er zijn: wordt vastgesteld of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor dieren van die soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten;
- c. Als die gevolgen niet kunnen worden uitgesloten: wordt nagegaan welke gevolgen de activiteit kan hebben voor dieren van die soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten;
- d. Alle passende preventieve maatregelen worden getroffen om die nadelige gevolgen te voorkomen;

- e. Tijdens en na het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of de getroffen maatregelen de beoogde effecten hebben; en
- f. Het verrichten van de activiteit wordt gestaakt als de nadelige gevolgen toch niet worden voorkomen, of, als staken van de activiteit redelijkerwijs niet meer mogelijk is, passende herstelmaatregelen worden getroffen.

Algemeen verbod

Naast de algemene zorgplicht is in de Omgevingswet ook een algemeen verbod opgenomen (artikel 1.7a Omgevingswet). Het is verboden om een activiteit te verrichten of na te laten als daardoor aanzienlijke nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving (dreigen te) ontstaan. Het gaat niet om het verrichten of nalaten van activiteiten met beperkte gevolgen voor de fysieke leefomgeving. In artikel 1.3 van het Omgevingsbesluit staat wanneer sprake is van een aanzienlijk gevolg en voor welke gevallen het verbod geldt. Dit verbod is ook een vangnet voor het geval er geen specifieke decentrale of rijksregels zijn. Als deze specifieke decentrale of rijksregels er wél zijn, geldt het algemeen verbod niet meer. Bijvoorbeeld als een specifieke zorgplicht of andere algemene regel geldt of een vergunningvoorschrift. Het algemeen verbod is strafrechtelijk handhaafbaar.

3.4. Houtopstanden

Om bossen te beschermen en vanwege internationale regels geeft het Rijk regels voor het vellen van houtopstanden, herbeplanten, het verhandelen en bezit van hout(producten). Degene die zo'n activiteit uitvoert, moet voldoen aan die regels, zoals de specifieke zorgplicht. Ook kan een meldingsplicht gelden.

Wanneer gelden de rijksregels over vellen en herbeplanten

De rijksregels gelden als sprake is van het (deels) vellen van houtopstanden. Bij het vellen hoort een herbeplantingsplicht. Er zijn uitzonderingen. De rijksregels over vellen en herbeplanten gelden niet in een van de volgende gevallen (artikel 11.111, Besluit activiteit leefomgeving (Bal)):

- Houtopstanden binnen de bebouwingscontour houtkap. Dat komt er ongeveer op neer dat de rijksregels alleen gelden voor houtopstanden buiten stedelijk gebied
- Houtopstanden op erven of in tuinen
- Bomen en struiken die specifiek voor het oogsten van fruit, noten of vruchten zijn geteeld
- Houtopstanden die windschermen om boomgaarden vormen
- Naaldbomen die duidelijk bedoeld zijn als kerstbomen en niet ouder zijn dan 20 jaar
- Kweekgoed
- Populieren of wilgen van
 - Wegbeplantingen
 - Beplantingen langs waterwegen, of
 - Eenrijige beplantingen langs landbouwgronden
- Het dunnen van een houtopstand om de groei van de overblijvende houtopstand te bevorderen. Bijvoorbeeld als onderdeel van het reguliere onderhoud van de houtopstand
- Beplantingen die bestaan uit populieren, wilgen, essen of elzen en duidelijk bedoeld zijn voor de productie van houtige biomassa onder de volgende voorwaarden:
 - Het oogsten vindt minstens 1 keer per 10 jaar plaats
 - De beplantingen bestaan uit minstens 10.000 stoven per ha per beplantingseenheid
 - Een beplantingseenheid moet bestaan uit aaneengesloten beplanting zonder doorsnijding door meer dan 2 meter brede onbeplante stroken
 - De beplantingen zijn aangelegd na 1 januari 2013
- Houtopstanden met een oppervlakte van minder dan 10 are. Het gaat hier om de oppervlakte van de totale houtopstand dus niet alleen van het te vellen deel

- Houtopstanden die bestaan uit een rijbeplanting van maximaal 20 bomen (gerekend over het totaal aantal rijen). Het gaat hier om het aantal bomen in rijbeplanting van de totale houtopstand dus niet alleen het aantal te vellen bomen

Meldingsplicht voor vellen

Indien rijksregels gelden over vellen dan is het verboden om een houtopstand (deels) te vellen zonder eerst een melding te doen. Behalve voor de uitzonderingen op de meldingsplicht. Het indienen van een melding moet uiterlijk vier weken én niet eerder dan één jaar vóór het vellen gebeuren (artikel 11.126, Bal).

Herbeplantingsplicht

Indien de houtopstand (deels) geveld is of op een andere manier verloren gegaan, zoals brand of storm, dan moet herbeplanting plaatsvinden (artikel 11.129, Bal). De herbeplantingsplicht geldt in alle gevallen voor de rechthebbende van de houtopstand. Dus bijvoorbeeld ook als een derde de houtopstand onrechtmatig heeft geveld. Er gelden uitzonderingen op de herbeplantingsplicht.

Bosbouwkundig verantwoord

Herbeplanting moet op een bosbouwkundig verantwoorde wijze plaatsvinden. Dat betekent dat herbeplanting zich moet richten op:

- Een duurzame instandhouding en ontwikkeling van houtopstanden
- Een adequate vervulling van de functies van die houtopstanden
- De bodem, het water en de lucht in de omgeving van die houtopstand

Het is aan degene met een herbeplantingsplicht zelf om met eigen of andermans deskundigheid te bepalen wat hiervoor nodig is. Het is ook mogelijk dat het bevoegd gezag met maatwerk aangeeft wat onder 'bosbouwkundig verantwoorde wijze' valt.

Bij een herplantingsplicht moet het herbeplanten binnen 3 jaar na het vellen plaatsvinden. Het is verplicht om beplanting die niet binnen 3 jaar gaat groeien, te vervangen. Verder moet het herbeplanten op dezelfde grond als het vellen plaatsvinden. Het is mogelijk om maatwerk op te stellen over de regels.

Er zijn ook uitzonderingen op de meldingsplicht voor het vellen en de herbeplantingsplicht. Dit geldt niet in een van de volgende gevallen:

- Het periodiek vellen van vriend- of hakhout.
- Het vellen is voor het uitvoeren van een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel.
- Het vellen is voor het uitvoeren van maatwerk dat preventieve of herstelmaatregelen voorschrijft die nodig zijn om de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied te bereiken.
- Het vellen is voor het uitvoeren van een maatwerkvoorschrift dat verbonden is aan een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit of flora- en fauna-activiteit.
- Het vellen is voor de aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen.
- Het vellen en herbeplanten vindt aantoonbaar plaats volgens een gedragscode.
- Het vellen dat voldoet aan alle volgende voorwaarden:
 - Het is een activiteit van nationaal belang of hangt daarmee samen. Het Omgevingsbesluit geeft aan welke activiteiten van nationaal belang zijn (artikel 4.12, Omgevingsbesluit).
 - Het gaat om een houtopstand die niet is aangeplant vanwege een herbeplantingsplicht (van het Bal, de Wet natuurbescherming of de Boswet).
 - De minister van LNV heeft in het verleden een kennisgeving ontvangen (en dat bevestigd) voor het aanleggen van de houtopstand. Die kennisgeving moet het tijdstip en de plaats van de (destijds aan

te leggen) houtopstand aangeven. Uit de kennisgeving moet ook blijken dat het om tijdelijke houtopstand gaat waarvan het vellen (in z'n geheel) zal plaatsvinden binnen 40 jaar na dat tijdstip. Dit staat in artikelen 11.126, 11.129 en 11.131 van het Bal.

Binnen bebouwingscontour houtkap

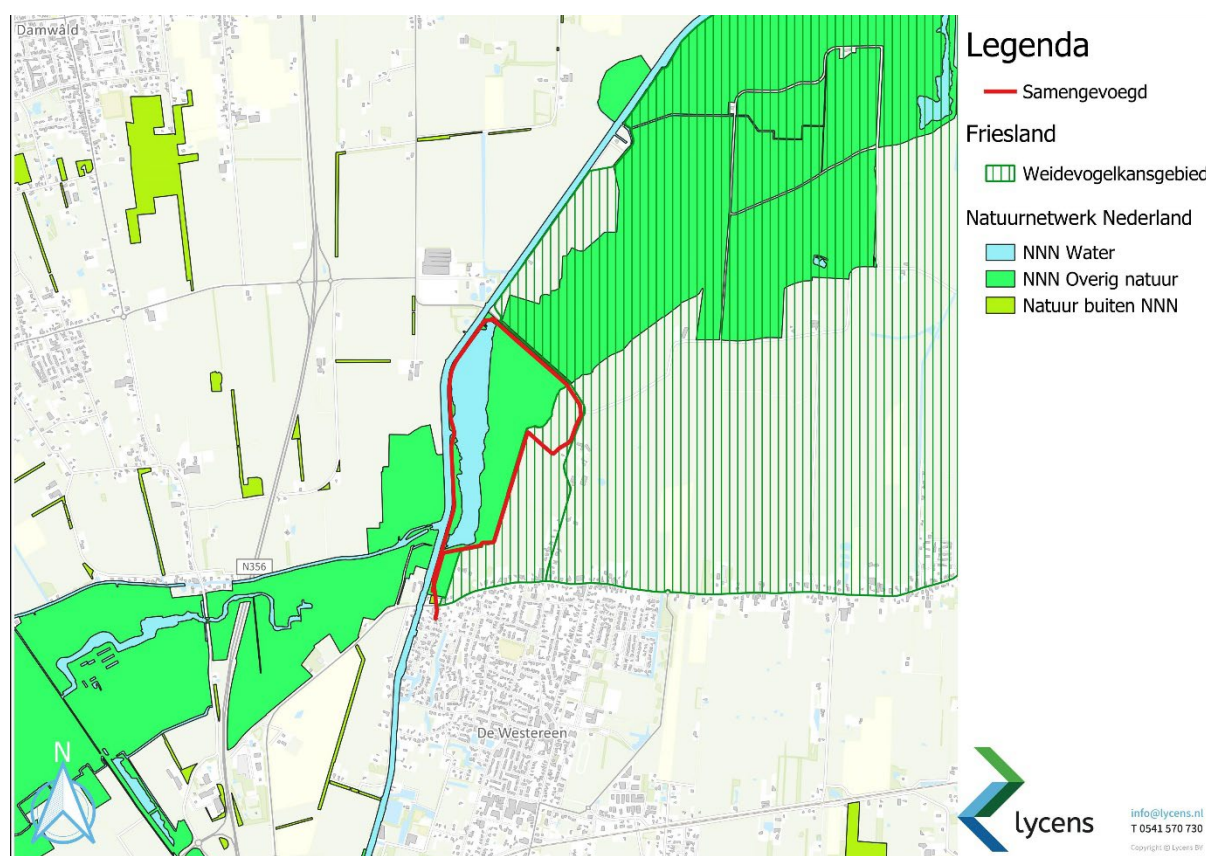
De rijksregels over het (deels) vellen van houtopstanden of herbeplanten gelden niet binnen de bebouwingscontour houtkap. Een gemeente kan zelf bepalen of ze regels in het omgevingsplan wil voor houtopstanden binnen de bebouwingscontour houtkap en voor welk doel van de Omgevingswet. Zo kunnen die regels voor natuurbescherming, veiligheid of een ander doel van de Omgevingswet zijn.

4. Gebiedsbescherming

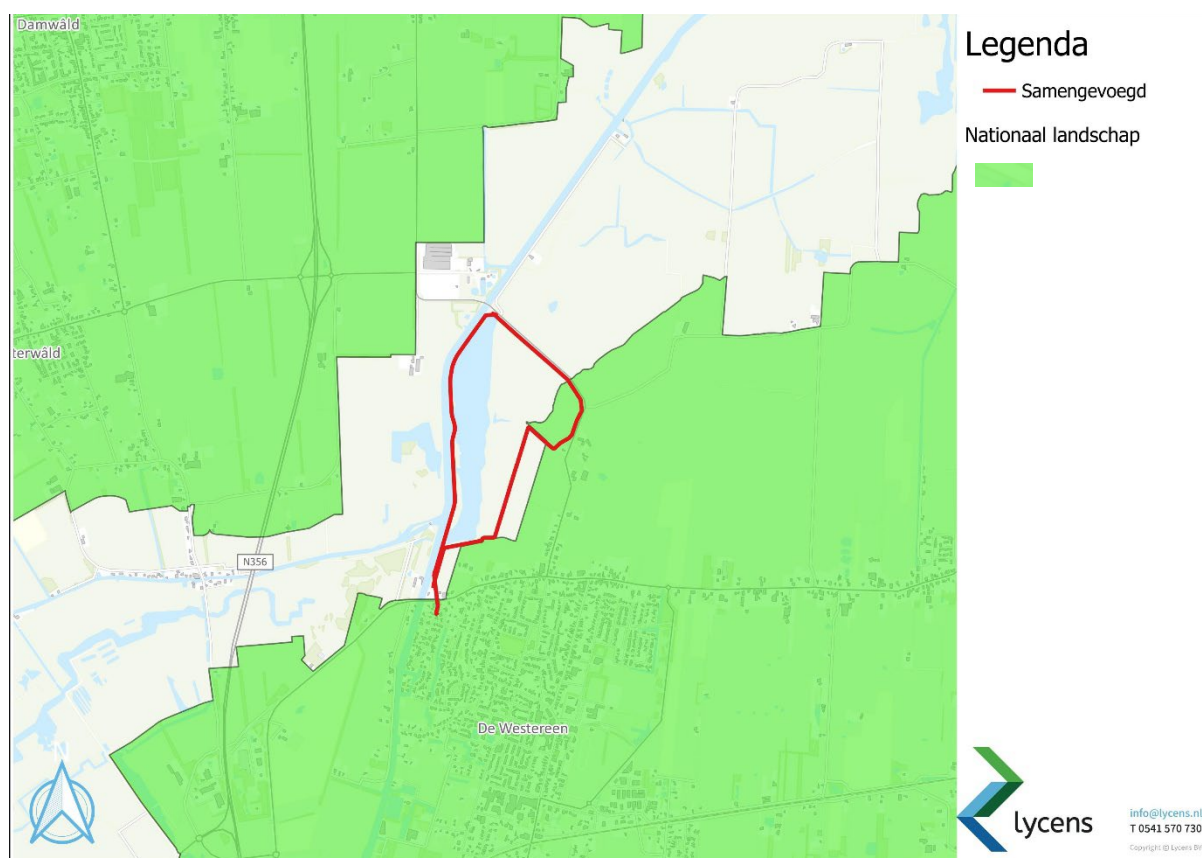
4.1. Natuurnetwerk Nederland, Nationaal landschap, Natuur buiten NNN, Ganzenfoerageergebied en Weidevogelkansgebied

Ligging onderzoeksgebied t.o.v. NNN, NA, NBNNN, GF & WKG

Het onderzoeksgebied ligt buiten gronden die tot Ganzenfoerageergebieden behoren maar (gedeeltelijk) binnen gronden die behoren tot het NNN, NBNNN, Nationaal landschap en Weidevogelkansgebied (zie figuur 4.1 en 4.2). Gronden die tot Ganzenfoerageergebieden behoren liggen op minimaal 6,0 kilometer afstand van het onderzoeksgebied.

Figuur 4.1: Ligging onderzoeksgebied t.o.v. NNN, NBNNN en WKG

Figuur 4.2: Ligging onderzoeksgebied t.o.v. NA

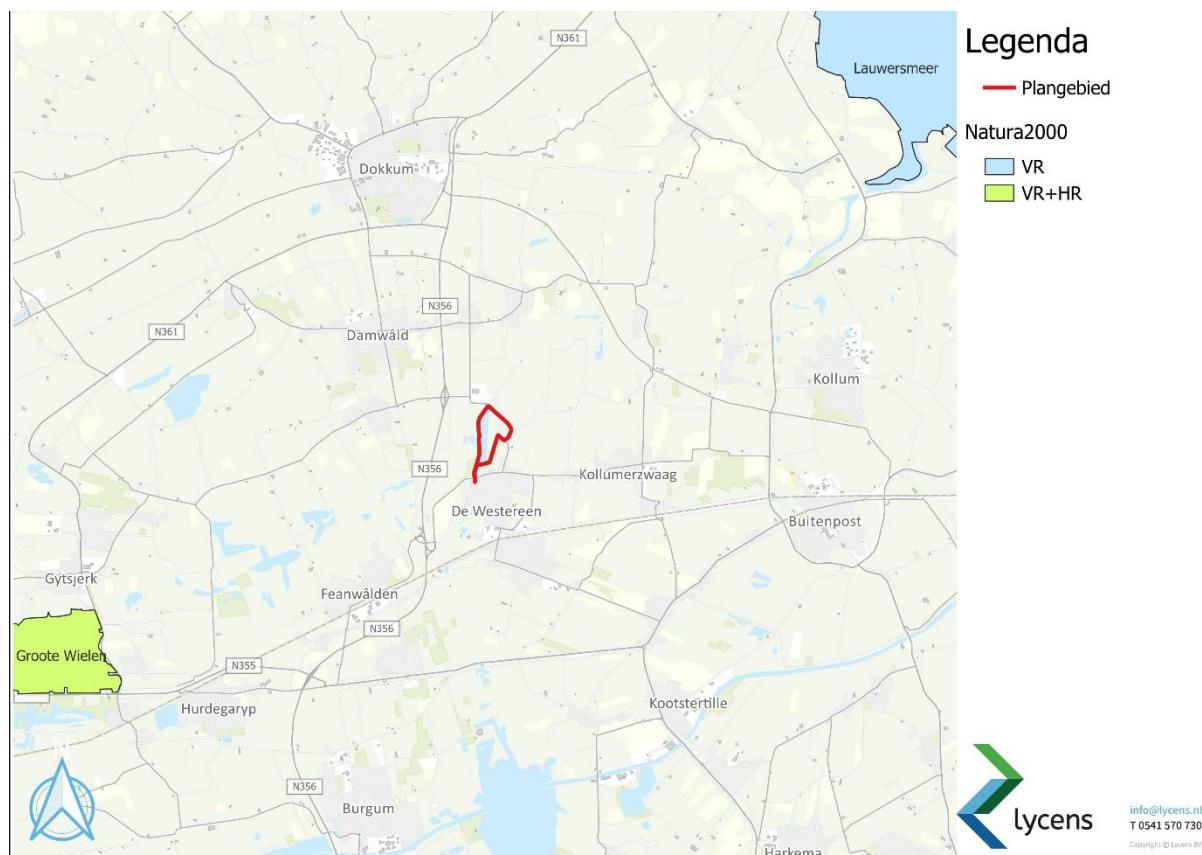
Effectbeoordeling en consequenties t.a.v. provinciaal beleid

Het onderzoeksgebied ligt buiten gronden die tot Ganzenfoerageergebieden behoren maar (gedeeltelijk) binnen gronden die behoren tot het NNN, NBNNN, Nationaal landschap en Weidevogelkansgebied. De werkzaamheden zijn enkel tijdelijk en de oorspronkelijke staat van het onderzoeksgebied wordt naderhand hersteld waardoor geen kenmerken en waarden van het Nationaal landschap, NBNNN en NNN worden aangetast. De Weidevogelkansgebieden bestaan uit ruime en open gebieden met voldoende rust en waarin gevarieerde graslanden liggen. Werkzaamheden mogen enkel plaatsvinden binnen gronden van Weidevogelkansgebieden waarin voorzien wordt dat voldoende openheid en rust van de gebieden wordt gehandhaafd. Om deze reden mogen werkzaamheden enkel worden uitgevoerd buiten de broedperiode van 1 maart tot 15 juni. Voorgenomen activiteiten leiden niet tot consequenties ten aanzien van provinciaal beleid.

4.2. Natura 2000

Ligging onderzoeksgebied t.o.v. Natura 2000

Het onderzoeksgebied ligt buiten Natura 2000-gebied. Het Natura 2000-gebied Groote Wielen is het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied en ligt op minimaal 8,9 kilometer afstand van het onderzoeksgebied. In figuur 4.3 wordt de ligging van Natura 2000-gebied in de omgeving van het onderzoeksgebied weergegeven.

Figuur 4.3: Ligging onderzoeksgebied t.o.v. Natura 2000-gebied

Beoordeling uitvoering fysieke activiteiten en consequenties t.a.v. Omgevingswet

De uitvoering van fysieke activiteiten in een onderzoeksgebied zou kunnen leiden tot een negatief effect op instandhoudingsdoelen van een Natura 2000-gebied in de omgeving van een onderzoeksgebied. Als gevolg van fysieke werkzaamheden kunnen negatieve effecten optreden, zoals een toename van geluid, trillingen, kunstlicht, visuele verstoring, areaalverlies en aantasten hydrologie.

Gelet op de aard, omvang en duur van de voorgenomen activiteiten en de afstand tussen het onderzoeksgebied en Natura 2000-gebied, wordt in voorliggend geval een negatief effect op instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebied uitgesloten. De invloedssfeer van de voorgenomen activiteiten is lokaal en gelet op de afstand tussen het onderzoeksgebied en Natura 2000-gebied is een negatief effect uitgesloten.

Stikstofgevoelige habitattypen

Niet alle habitattypen in Natura 2000-gebied zijn even gevoelig voor verzuring, als gevolg van stikstofdepositie, maar het Natura 2000-gebied Groote Wielen bestaat voor een aanzienlijk deel uit stikstofgevoelige habitattypen.

Beoordeling stikstof in realisatie- en gebruiksfase en consequenties t.a.v. Omgevingswet

Ten behoeve van de totale ontwikkeling wordt materiaal met een verbrandingsmotor ingezet en vindt er een tijdelijke toename plaats van verkeersbewegingen als gevolg van de aan- en afvoer van materialen en personeel. In de gebruiksfase zal geen toename aan verkeersbewegingen plaatsvinden gezien de persleiding geen verkeersaantrekkende werking heeft. Gelet op de ligging van het onderzoeksgebied ten opzichte van Natura 2000-gebied, kan een negatief effect van stikstof op Natura 2000-gebied niet uitgesloten worden.

Voorgenomen activiteiten hebben mogelijk een negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebied en leiden daarom mogelijk tot wettelijke consequenties. Geadviseerd wordt om een stikstofberekening te laten uitvoeren.

4.3. Slotconclusie

Het onderzoeksgebied ligt buiten gronden die tot Ganzenfoerageergebieden behoren maar (gedeeltelijk) binnen gronden die behoren tot het NNN, NBNNN, Nationaal landschap en Weidevogelkansgebied. De werkzaamheden zijn enkel tijdelijk en de oorspronkelijke staat van het onderzoeksgebied wordt naderhand hersteld waardoor geen kenmerken en waarden van het Nationaal landschap, NBNNN en NNN worden aangetast. De Weidevogelkansgebieden bestaan uit ruime en open gebieden met voldoende rust en waarin gevarieerde graslanden liggen. Werkzaamheden mogen enkel plaatsvinden binnen gronden van Weidevogelkansgebieden waarin voorzien wordt dat voldoende openheid en rust van de gebieden wordt gehandhaafd. Om deze reden mogen werkzaamheden enkel worden uitgevoerd buiten de broedperiode van 1 maart tot 15 juni. Voorgenomen activiteiten leiden niet tot consequenties ten aanzien van provinciaal beleid. Een negatief effect van fysieke activiteiten kan worden uitgesloten maar een negatief effect van stikstofdepositie op Natura 2000-gebied kan op basis van voorliggende studie niet uitgesloten worden. Geadviseerd wordt om een stikstofdepositieberekening te laten uitvoeren.

5. Soortenbescherming

5.1. Hypothese en bureauonderzoek

Het onderzoeksgebied is voorafgaand het veldbezoek bestudeerd aan de hand van literatuur. De mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten is bepaald aan de hand van de van regionale en landelijke verspreidingsatlassen, zoals RAVON, SOVON, Zoogdiervereniging en de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF).

De inrichting en het gevoerde beheer maken het onderzoeksgebied mogelijk tot een geschikte groeiplaats voor (beschermde) plantensoorten en tot een potentieel geschikt functioneel leefgebied voor verschillende beschermde diersoorten. Gelet op de inrichting en het gevoerde beheer, behoort het onderzoeksgebied mogelijk tot functioneel leefgebied van beschermde en/of algemene flora- en faunasoorten uit onderstaande soortgroepen:

- > amfibieën;
- > flora;
- > grondgebonden zoogdieren;
- > ongewervelden;
- > vleermuizen;
- > vogels.

Reptielen

Het onderzoeksgebied is ongeschikt als leefgebied voor reptielen door het ontbreken van heide, broeihopen, een goede ontwikkelde strooisellaag, ingerotte boomstobben of vegetatie van zeggen of russen. Tevens geven de NDFF-verspreidingsgegevens van reptielen (NDFF, 2018-2024) aan dat er in de omgeving van het onderzoeksgebied geen beschermde soorten voorkomen.

Vissen en kreeftachtigen

Omdat er geen open water (sloten, vijvers, watergangen) in het onderzoeksgebied aanwezig zijn of niet negatief worden beïnvloed, zijn beschermde vissoorten en kreeftachtigen niet meegenomen in voorliggend onderzoek. Tevens geven de NDFF-verspreidingsgegevens van vissen en kreeftachtigen (NDFF, 2018-2024) aan dat er in de omgeving van het onderzoeksgebied geen beschermde soorten voorkomen.

5.2. Methode

Veldbezoek

In het kader van het natuurwaardenonderzoek is het onderzoeksgebied op 9 januari 2024 tijdens de daglichtperiode met geschikte weersomstandigheden bezocht. Het onderzoeksgebied is te voet onderzocht op de aanwezigheid en potentiële aanwezigheid van beschermde flora- en faunawaarden. Het gebied is visueel en auditief onderzocht. Tijdens het veldbezoek is gebruik gemaakt van een verrekijker, zaklamp en zijn de in dit rapport opgenomen afbeeldingen gemaakt.

Amfibieën

De onderzoeksperiode is ongeschikt voor verspreidingsonderzoek naar amfibieën en ongeschikt voor onderzoek naar voortplantingswateren. Amfibieën bezetten de winterrustplaats in deze tijd van het jaar en zitten dan weggekropen in de sliblaag van open water of diep weggekropen in holen en gaten in de grond, of onder strooisel, bladeren, takken, rommel of opgeslagen goederen.

Op basis van een beoordeling van landschappelijke kenmerken kan een goede inschatting gemaakt worden

van de functie van het onderzoeksgebied voor amfibieën en of de uitgevoerde inventarisatie voldoet aan de gestelde eisen voor onderzoek naar deze soorten. Daarbij is tevens rekening gehouden met de ligging van het onderzoeksgebied ten opzichte van het (normale) verspreidingsgebied van verschillende amfibieënsoorten.

Flora

De onderzoeksperiode is ongeschikt voor onderzoek naar het de aanwezigheid van beschermde planten. In deze tijd van het jaar zijn alle planten uitgebloeid en- of geheel afgestorven waardoor determinatie onmogelijk is. Het onderzoeksgebied is beoordeeld op potentieel geschikte standplaatsen van planten. Beschermde planten komen hoofdzakelijk voor in de volgende biotopen: zomen en ruigte, natte of droge storingsmilieu's, extensieve graslanden, akkers, moeras of pioniermilieus met open en zonnige standplaatsen.

Grondgebonden zoogdieren

Het onderzoeksgebied is visueel onderzocht op het voorkomen van beschermde grondgebonden zoogdieren. De onderzoeksperiode is matig geschikt voor verspreidingsonderzoek en matig geschikt voor onderzoek naar voortplantingslocaties. Grondgebonden diersoorten hebben doorgaans geen zogende jongen in deze tijd van het jaar, en de laatste geboren jongen hebben doorgaans de geboorteplek reeds verlaten.

Er is in het onderzoeksgebied gezocht naar grondgebonden zoogdieren, verblijfplaatsen en sporen die op de aanwezigheid van grondgebonden zoogdieren in het onderzoeksgebied duiden zoals holen, nesten, graaf-, krab- en bijtsporen, haren, prooiresten, pootafdrukken en uitwerpselen.

Ongewervelden

De onderzoeksperiode is ongeschikt voor onderzoek naar beschermde dagvlinders, libellen en overige ongewervelden. De meeste soorten zijn deze periode van het jaar niet actief. Ze zijn gestorven, vertrokken naar zuidelijker streken of overwinteren in een schuur of een holle boom.

Ongewervelden komen voor in waterelementen, natuurlijke oevers of plekken met essentiële waardplanten voor beschermde ongewervelden zoals hooilanden, heidevelden en hoogveenmoerassen.

Op basis van een beoordeling van landschappelijke kenmerken en het voorkomen van essentiële waardplanten kan een goede inschatting gemaakt worden van de functie van het onderzoeksgebied voor ongewervelden.

Vleermuizen

De onderzoeksperiode is matig geschikt voor onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen omdat vleermuizen in deze tijd van het jaar de winterverblijfplaats bezetten. Sommige vleermuissoorten bezetten de winterverblijfplaats op enige afstand (>100km) van de zomerverblijfplaats. Sommige vleermuizen in winterrust zitten diep weggekropen in gebouwen of bomen, maar er zijn ook vleermuizen die open en bloot aan de binnenzijde van gebouwen hangen, zoals op tochtvrije zolders.

Er is in het onderzoeksgebied gezocht naar vleermuizen en naar potentiële rust- verblijfplaatsen van vleermuizen in bomen en gebouwen. Het onderzoeksgebied is bezocht op een moment op de dag dat vleermuizen niet foerageren en geen lijnvormige landschapselementen benutten als vliegroute. De mogelijke betekenis van het onderzoeksgebied als foerageergebied en vliegroute voor vleermuizen is bepaald op basis van een visuele beoordeling van de landschappelijke karakteristieken van het onderzoeksgebied.

Vogels

Het gebied is visueel en auditief onderzocht op het voorkomen van (broed)vogels. De onderzoeksperiode is matig geschikt voor onderzoek naar (broed)vogels. Sommige vogels vertonen in deze tijd van het jaar nog

territorium-indicerend gedrag (zingen/balts), maar slechts enkele vogelsoorten kunnen een bezet nest hebben in deze tijd van het jaar (o.a. nijlgans, kerkuil, Turkse tortel). Zomergasten houden zich in deze tijd van het jaar nog op in de overwinteringsgebieden. Standvogels, zoals steenuil en huismus bevinden zich meestal nog wel in de directe omgeving van de nestplaats.

In het onderzoeksgebied is gekeken naar vogels, oude nesten en sporen die op de aanwezigheid van nesten in het onderzoeksgebied duiden, zoals prooiresten (roofvogels), schijtsporen, braakballen, ruiveren (roofvogels), eierdoppen en zichtbaar nestmateriaal. Op basis van een beoordeling van de landschappelijke kenmerken kan een goede inschatting gemaakt worden van de functie van het onderzoeksgebied voor vogels en of de uitgevoerde inventarisatie voldoet aan de gestelde eisen voor onderzoek naar vogels.

5.3. Resultaten en wettelijke consequenties

Amfibieën

Verspreiding en functie

Op basis van het veldbezoek, verspreidingsatlassen en NDFF wordt het onderzoeksgebied als functioneel leefgebied voor verschillende beschermde amfibieënsoorten beschouwd, zoals gewone pad, bruine kikker, meerkikker, bastaardkikker en kleine watersalamander. Er zijn geen waarnemingen bekend van streng beschermde amfibieënsoorten (NDFF, 2018-2024).

Algemeen beschermde amfibieënsoorten benutten de groenstroken mogelijk als foerageergebied en mogelijk bezetten ze er een (winter)rustplaats. Geschikt voortplantingsbiotoop ontbreekt in het onderzoeksgebied. Amfibieën kunnen een (winter)rustplaats bezetten in holen en gaten in de grond. Het onderzoeksgebied wordt niet als functioneel leefgebied van zeldzame amfibieënsoorten als kamsalamander, rugstreeppad of poelkikker beschouwd. In het onderzoeksgebied zijn geen vennen, poelen of kleine plasjes aanwezig en daarnaast worden deze soorten op basis van de aanwezige terreinkenmerken niet verwacht.

Wettelijke consequenties

Door het uitvoeren van grondverzet wordt mogelijk een amfibie gedood en wordt mogelijk een (winter)rustplaats beschadigd of vernield. De in het onderzoeksgebied voorkomende amfibieën mogen niet gedood worden. Voor het beschadigen/ vernielen van de rust- en voortplantingsplaats geldt voor de algemene soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen. Om te voorkomen dat deze dieren (opzettelijk) gedood worden, wordt het aangeraden buiten de kwetsbare periode van de soorten aan het werk te gaan en één richting op te werken zodat de dieren kunnen vluchten. De functie van het onderzoeksgebied als foerageergebied neemt mogelijk tijdelijk af, maar dit leidt niet tot wettelijke consequenties.

Conclusie

- Voor de aanwezige amfibieën geldt dat deze niet mogen worden gedood. Aangeraden wordt om buiten de kwetsbare periode van de soorten aan het werk te gaan en één richting op te werken zodat de dieren kunnen vluchten.

Flora

Verspreiding en functie

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Gezien de periode van het jaar (winter) werd dit ook niet verwacht. Daarnaast wordt het onderzoeksgebied op basis van verspreidingsatlassen en NDFF niet als geschikt beschouwd voor het voorkomen van beschermde plantensoorten (NDFF, 2018-2024).

Wettelijke consequenties

Door het uitvoeren van de voorgenomen activiteiten worden geen beschermde plantensoorten aangetast. Er hoeft geen nader onderzoek uitgevoerd te worden en er hoeft geen ontheffing van de verbodsbepalingen aangevraagd te worden om de voorgenomen activiteiten uit te mogen voeren in het kader van de Ow.

Conclusie

- Uitvoering van de voorgenomen activiteiten leidt niet tot wettelijke consequenties voor flora.

Grondgebonden zoogdieren

Verspreiding en functie

Op basis van het veldbezoek, verspreidingsatlassen en NDFF wordt het onderzoeksgebied als functioneel leefgebied voor verschillende beschermde grondgebonden zoogdieren beschouwd en er is een waarneming bekend van de egel, hermelijn, otter, ree en steenmarter (NDFF, 2018-2024). Grondgebonden zoogdieren die in het onderzoeksgebied voor kunnen komen zijn bosmuis, huisspitsmuis, steenmarter, hermelijn, haas, ree, egel, vos en konijn.

De voorgenoemde muizensoorten bezetten mogelijk een vaste rust- en/of voortplantingsplaats in hopen en gaten in de grond. De steenmarter, hermelijn en egel bezetten geen vaste rust- en/of voortplantingsplaats in het onderzoeksgebied. Zo ontbreekt bebouwing en is geen dekking aanwezig in het onderzoeksgebied. Zo ontbreken elementen die dekking bieden zoals houtstapels, wortelgestellen, hopen, dichte begroeiingen en steenhopen. In de omgeving van het onderzoeksgebied zijn wel geschikte gebieden aanwezig waar dieren dekking kunnen vinden. Mogelijk maakt het onderzoeksgebied deel uit van het leefgebied om bijvoorbeeld te foerageren. Het tracé wordt na afloop van de werkzaamheden hersteld waardoor geen leefgebied verloren gaat. Verder zijn geen hazenlegers of konijnenhopen aangetroffen tijdens het veldbezoek.

Wettelijke consequenties

Door het uitvoeren van grondverzet wordt mogelijk een beschermd grondgebonden zoogdier gedood en wordt mogelijk een vaste rust- en voortplantingsplaats beschadigd en vernield. De in het onderzoeksgebied voorkomende grondgebonden zoogdiersoorten mogen niet gedood worden. Voor het beschadigen/vernielen van de rust- en voortplantingsplaats geldt voor de algemene soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen. Om te voorkomen dat deze dieren (opzettelijk) gedood worden, wordt het aangeraden buiten de kwetsbare periode van de soorten aan het werk te gaan en één richting op te werken zodat de dieren kunnen vluchten. De functie van het onderzoeksgebied als foerageergebied neemt mogelijk tijdelijk af, maar dit leidt niet tot wettelijke consequenties.

Conclusie

- Voor de aanwezige grondgebonden zoogdieren geldt dat deze niet mogen worden gedood. Aangeraden wordt om buiten de kwetsbare periode van de soorten aan het werk te gaan en één richting op te werken zodat de dieren kunnen vluchten.

Ongewervelden

Verspreiding en functie

In het onderzoeksgebied zijn geen beschermde ongewervelden waargenomen en er zijn geen aanwijzingen gevonden dat het onderzoeksgebied een geschikt habitat vormt voor beschermde ongewervelden. Er zijn eveneens geen verspreidingsgegevens bekend van beschermde ongewervelden in en nabij het onderzoeksgebied (NDFF, 2018-2024). Beschermde dagvlinders en libellen zijn voornamelijk gebonden aan specifieke terreintypen zoals droge- en vochtige heiden, vennen en hoogveen welke voornamelijk in

natuurgebieden te vinden zijn. In het onderzoeksgebied ontbreekt dergelijk habitat en er zijn geen geschikte waardplanten aanwezig van beschermde ongewervelden.

Wettelijke consequenties

Door het uitvoeren van de voorgenomen activiteiten worden geen beschermde ongewervelden gedood en wordt geen vaste rust- en voortplantingsplaats beschadigd of vernield. Uitvoering van de voorgenomen activiteiten leidt niet tot wettelijke consequenties. Er hoeft geen nader onderzoek uitgevoerd te worden en er hoeft geen ontheffing van de verbodsbepalingen aangevraagd te worden om de voorgenomen activiteiten uit te mogen voeren in het kader van de Ow.

Conclusie

- Uitvoering van de voorgenomen activiteiten leidt niet tot wettelijke consequenties voor ongewervelden.

Vleermuizen

Verspreiding en functie: verblijfplaats

Op basis van het veldbezoek, verspreidingsatlassen en NDFF wordt het onderzoeksgebied als functioneel leefgebied voor verschillende beschermde vleermuissoorten beschouwd en er zijn waarnemingen bekend van gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis in de nabijheid van het onderzoeksgebied (NDFF, 2018-2024).

Er zijn tijdens het veldbezoek geen vleermuizen waargenomen en er zijn geen aanwijzingen gevonden dat vleermuizen een vaste rust- en/of voortplantingsplaats in het onderzoeksgebied bezetten. Daarnaast wordt er geen bebouwing of opgaande beplanting aangetast die mogelijk een vaste verblijfplaats voor vleermuizen kan vormen.

Verspreiding en functie: foerageergebied

Het veldbezoek is uitgevoerd buiten de periode van de dag waarop vleermuizen foerageren, maar op basis van een beoordeling van de inrichting en het gevoerde beheer, wordt het onderzoeksgebied als een geschikt foerageergebied voor vleermuizen beschouwd. Vermoedelijk foerageren verschillende soorten rond de beplanting en vliegen ze over het onderzoeksgebied terwijl ze foerageren rond bomen die net buiten het onderzoeksgebied staan. Gelet op de inrichting, het gevoerde beheer en de kleine oppervlakte, wordt het onderzoeksgebied niet als essentieel foerageergebied voor vleermuizen beschouwd.

Verspreiding en functie: vliegroute

Sommige vleermuissoorten benutten lijnvormige elementen ter geleiding tijdens het foerageren en om van verblijfplaats naar foerageergebied te vliegen (en van foerageergebied naar verblijfplaats). Lijnvormige elementen die benut worden als vliegroute kunnen bestaan uit houtopstanden en wateren, maar ook een rij lantaarnpalen en gevels van woningen. Het onderzoeksgebied vormt geen verbindende schakel in een lijnvormig landschapselement en maakt daarom geen onderdeel uit van een vliegroute van vleermuizen.

Wettelijke consequenties

Door het uitvoeren van de voorgenomen activiteiten wordt geen vleermuis verstoord of gedood, wordt geen vaste rust- of voortplantingsplaats beschadigd of vernield en wordt geen essentieel foerageergebied of essentiële vliegroute aangetast. Uitvoering van de voorgenomen activiteiten leidt niet tot wettelijke consequenties. Er hoeft geen nader onderzoek uitgevoerd te worden en er hoeft geen ontheffing van de verbodsbepalingen aangevraagd te worden om de voorgenomen activiteiten uit te mogen voeren in het kader van de Ow.

Conclusie

- Uitvoering van de voorgenomen activiteiten leidt niet tot wettelijke consequenties voor vleermuizen.

Vogels

Verspreiding en functie

Op basis van het veldbezoek, verspreidingsatlassen en NDFF wordt het onderzoeksgebied als functioneel leefgebied voor verschillende vogelsoorten beschouwd en zijn er waarnemingen bekend van onder andere de grutto, kievit, scholekster, vink, rietzanger en rietgors (NDFF, 2018-2024). Vogelsoorten gebruiken het onderzoeksgebied als foerageergebied en mogelijk nestelen verschillende vogelsoorten aan de beplanting.

Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten waargenomen. In deze periode van het jaar zijn bomen goed te beoordelen op de aanwezigheid van nesten. In het onderzoeksgebied zijn geen aanwijzingen gevonden dat roofvogels en/of uilen er een vaste rust- of voortplantingsplaats bezetten. Vaste rust- en voortplantingsplaatsen van roofvogels en uilen zijn doorgaans eenvoudig vast te stellen aan de hand van schijfsporen, braakballen en ruiveren op de grond onder de zitplaats. Door het ontbreken van bebouwing kunnen nesten van onder andere de huismus worden uitgesloten. Vogelsoorten als rietzanger en rietgors broeden mogelijk in de daarvoor aangewezen rustgebieden in het riet. Daarnaast broeden mogelijk weidevogels als kievit, grutto en tureluur op de agrarische percelen. Gezien een deel van het onderzoeksgebied binnen gronden van Weidevogelkansgebied ligt (zie figuur 4.1) is de kans groot dat er broedgevallen aanwezig zullen zijn. Daarnaast broeden mogelijk soorten als vink, merel en houtduif in de opgaande beplanting.

Wettelijke consequenties

Als gevolg van de voorgenomen activiteiten wordt mogelijk een bezet vogelnest beschadigd, vernield en/of verstoord. Van de in het onderzoeksgebied nestelende vogelsoorten is uitsluitend het bezette nest beschermd, niet het oude nest of de nestplaats. Voor het beschadigen/vernielen van een bezet nest (eieren) of het doden van een vogel kan geen ontheffing van de verbodsbepalingen verkregen worden omdat de voorgenomen activiteit niet als een in de wet genoemd belang wordt beschouwd. Werkzaamheden die kunnen leiden tot het verstoren/vernielen van vogelnesten dienen daarom buiten de voortplantingsperiode van vogels uitgevoerd te worden. Daarnaast dient in ieder geval rekening te worden gehouden met de ligging van een groot deel van het tracé binnen Weidevogelkansgebied (zie figuur 4.1) waarbij de werkzaamheden in ieder geval niet binnen het broedseizoen mogen plaatsvinden. De meest geschikte periode om de voorgenomen activiteiten uit te voeren is september-februari. Voorgenomen werkzaamheden mogen juridisch beschouwd wel plaatsvinden tijdens het broedseizoen van vogels, mits geen bezette vogelnesten beschadigd/vernield worden. Om dit te voorkomen dient dan een broedvogelscan te worden uitgevoerd. De functie van het onderzoeksgebied als foerageergebied neemt mogelijk tijdelijk af, maar dit leidt niet tot wettelijke consequenties.

Conclusie

- Uitvoeren voorgenomen activiteiten buiten de voortplantingsperiode (of broedvogelscan uitvoeren).

Overige soorten

Het onderzoeksgebied behoort niet tot functioneel leefgebied van andere beschermde flora- of faunasoorten. Vanwege de lokale invloedssfeer heeft de voorgenomen activiteit geen negatief effect op andere beschermde soorten. Nader onderzoek of het aanvragen van een omgevingsvergunning is niet noodzakelijk.

5.4. Slotconclusie

In tabel 5.1 en tabel 5.2 worden de wettelijke consequenties samengevat weergegeven.

Tabel 5.1: Samenvatting van de wettelijke consequenties

Soortgroep	Functie	Beschermde soorten onderzoeksgebied	Verbodsbepalingen (Omgevingswet)	Aandachtspunt
<i>Amfibieën</i>	Foerageergebied	Diverse soorten	Niet van toepassing; vrijstelling i.v.m. ruimtelijke ontwikkeling	Geen
<i>Amfibieën</i>	(Winter)rustplaats	Diverse soorten	Niet van toepassing; vrijstelling i.v.m. ruimtelijke ontwikkeling	Geen
<i>Amfibieën</i>	Voortplantingsplaats	Niet aanwezig	Niet van toepassing	Geen
<i>Amfibieën</i>	Doden van dieren	Diverse soorten	Art. 11.54 lid 1a	Geen dieren doden: Eén richting op werken en buiten de kwetsbare periode werken
<i>Flora</i>	Standplaats	Niet aanwezig	Niet van toepassing	Geen
<i>Grondgebonden zoogdieren</i>	Foerageergebied	Diverse soorten	Niet van toepassing; vrijstelling i.v.m. ruimtelijke ontwikkeling	Geen
<i>Grondgebonden zoogdieren</i>	Vaste rust- en voortplantingsplaats	Diverse soorten	Niet van toepassing; vrijstelling i.v.m. ruimtelijke ontwikkeling	Geen
<i>Grondgebonden zoogdieren</i>	Doden van dieren	Diverse soorten	Art. 11.54 lid 1a	Geen dieren doden: Eén richting op werken en buiten de kwetsbare periode werken
<i>Ongewervelden</i>	Vaste rust- en voortplantingsplaats	Niet aanwezig	Niet van toepassing	Geen
<i>Ongewervelden</i>	Doden van dieren	Niet aanwezig	Niet van toepassing	Geen
<i>Vleermuizen</i>	Rust- of voortplantingsplaats	Niet aanwezig	Niet van toepassing	Geen
<i>Vleermuizen</i>	Essentieel foerageergebied	Niet aanwezig	Niet van toepassing	Geen
<i>Vleermuizen</i>	Essentiële vliegroute	Niet aanwezig	Niet van toepassing	Geen
<i>Vleermuizen</i>	Doden van dieren	Niet van toepassing	Niet van toepassing	Geen
<i>Vogels</i>	Foerageergebied	Diverse soorten	Niet van toepassing; vrijstelling i.v.m. ruimtelijke ontwikkeling	Geen
<i>Vogels</i>	Bezette nesten (niet jaarrond beschermd)	Diverse soorten	Art. 11.37 lid 1b	Werken buiten voortplantingsperiode of broedvogelscan uitvoeren
<i>Vogels</i>	Jaarrond beschermde nest- en rustplaats	Niet aanwezig	Niet van toepassing	Geen
<i>Vogels</i>	Doden van dieren	Diverse soorten	Art. 11.37 lid 1a	Werken buiten voortplantingsperiode of broedvogelscan uitvoeren
<i>Overige flora- en faunasoorten</i>	Dieren en overige functies	Niet aanwezig	Niet van toepassing	Geen

Tabel 5.2: Vereenvoudigde samenvatting van de wettelijke consequenties per soortgroep

Soortgroep	Vaste rust plaats/ standplaats	Voort- plantings- plaats	Essentiële vliegroute (vleer- muizen)	Essentieel foerageer- gebied	Wettelijke consequenties	Nader onderzoek vereist	Ontheffing vereist
<i>Amfibieën</i>	Ja	Nee	n.v.t.	Nee	Ja	Nee	Nee, tenzij dieren gedood worden
<i>Flora</i>	Nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Nee	Nee	Nee
<i>Grondgebonden zoogdieren</i>	Ja	Ja	n.v.t.	Nee	Ja	Nee	Nee, tenzij dieren gedood worden
<i>Ongewervelden</i>	Nee	Nee	n.v.t.	Nee	Nee	Nee	Nee
<i>Vleermuizen</i>	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
<i>Vogels</i>	Nee	Ja	n.v.t.	Nee	Ja	Nee	Nee, tenzij vogels gedood, bezette nesten verstoord, beschadigd of vernield worden

6. Houtopstanden

In het onderzoeksgebied worden geen bomen aangetast. Toetsing aan regels van het omgevingsplan of aan rijksregels over houtopstanden is niet aan de orde. Uitvoering van de voorgenomen activiteiten leidt niet tot consequenties in het kader van houtopstanden.

7. Conclusies en advies

Gebiedsbescherming

- Een negatief effect van fysieke activiteiten op Natura 2000-gebied kan worden uitgesloten maar een negatief effect van stikstofdepositie op Natura 2000-gebied kan op basis van voorliggende studie niet uitgesloten worden. Geadviseerd wordt om een stikstofdepositieberekening uit te laten voeren;
- Een gedeelte van het onderzoeksgebied overlapt met gronden die behoren tot het Weidevogelkansgebied (zie figuur 4.1). Werkzaamheden mogen enkel plaatsvinden binnen gronden van Weidevogelkansgebieden waarin voorzien wordt dat voldoende openheid en rust van de gebieden wordt gehandhaafd. Om deze reden mogen enkel werkzaamheden worden uitgevoerd buiten het broedseizoen (broedseizoen is van 1 maart tot 15 juli). Indien binnen het broedseizoen gewerkt wordt dient eerst overleg plaats te vinden met Staatsbosbeheer.

Soortenbescherming

- De in het onderzoeksgebied voorkomende grondgebonden zoogdieren en amfibieën staan op de provinciale vrijstellingslijst voor ruimtelijke ingrepen. Er hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd;
- Uitvoering van de voorgenomen activiteiten leidt niet tot wettelijke consequenties voor vleermuizen, beschermde plantensoorten en beschermde ongewervelden;
- Voor de aanwezige vogelsoorten geldt dat het uitvoeren van voorgenomen activiteiten buiten de broedperiode moet plaatsvinden of er dient een broedvogelscan te worden uitgevoerd (dit geldt voor het gehele tracé). Voor gronden binnen Weidevogelkansgebied (zie figuur 4.1) dient in ieder geval buiten het broedseizoen gewerkt te worden;
- Er dient te allen tijde gewerkt te worden conform de specifieke zorgplicht.

Houtopstanden

- Uitvoering van de voorgenomen activiteiten leidt niet tot wettelijke consequenties in het kader van houtopstanden.

8. Bronnen

- > AERIUS. (2020). AERIUS-Calculator. Opgehaald van aerius.nl: www.aerius.nl
- > Broekhuizen, S., Spoelstra, K., Thissen J.B.M. (2016), Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. -Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Centre & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.
- > BIJ12 (2017). Kennisdocument. BIJ12, versie 1.0.
- > Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (2009). De amfibieën en reptielen van Nederland, - Nederlandse fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey -Nederland, Leiden.
- > Floron (2011). Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flora, Knnv Uitgeverij, Utrecht.
- > Limpens, H., K. Mostert en W. Bongers (1997). Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Utrecht: KNNV Uitgeverij.
- > Ministerie van Economische Zaken (2016). Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Economische Zaken, versie 1.3.
- > SOVON Vogelonderzoek Nederland (2002). Atlas van de Nederlandse broedvogels, - Nederlandse fauna 5. Leiden, Nederland: KNNV Uitgeverij & European invertebrate Survey – Nederland.

Soort- en gebiedsinformatie:

- > www.eurobats.org
- > www.natura2000.nl
- > www.nederlandsesoorten.nl
- > www.pdok.nl
- > www.ravon.nl
- > www.ruimtelijkeplannen.nl
- > www.sovon.nl
- > www.verspreidingsatlas.nl
- > www.vogelbescherming.nl
- > www.zoogdiervereniging.nl
- > Omgevingsverordening

Waarnemingen:

- > ndff-ecogrid.nl

Bijlagen

Bijlage 1: Foto's

Bijlage 2: Toelichting Omgevingswet aanvullingswet natuur

Drie beschermingsregimes

De Omgevingswet kent een apart beschermingsregime voor soorten van de Vogelrichtlijn, een apart beschermingsregime voor soorten van de Habitatrichtlijn (het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn) en een apart beschermingsregime voor andere soorten, die vanuit nationaal oogpunt beschermd worden. Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden. Alle vogels (ruim 700 soorten), zijn beschermd. Daarnaast worden ongeveer 230 overige Europese en nationale soorten beschermd.

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen via een ontheffing of vrijstelling moet aan drie criteria zijn voldaan:

- Ten eerste mag alleen van de verbodsbepaling afgeweken worden als er geen andere bevredigende oplossing voor de handeling mogelijk is.
- Ten tweede moet tegenover de afwijking van het verbod een in de wet genoemd belang staan. De wet geeft voor de verschillende beschermingsregimes aan wat die belangen zijn zoals volksgezondheid of openbare veiligheid.
- Tenslotte mag de ingreep geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van de soort.

Als aan deze drie vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk, bijvoorbeeld in de vorm van een provinciale verordening of een gedragscode.

Soortenbescherming en het 'ja, mits' principe

De verbodsbepalingen voor vogels en Habitatrichtlijnsoorten in de Omgevingswet sluiten vrijwel één op één aan bij de bepalingen uit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De verbodsbepalingen zijn gericht op de bescherming van individuen van soorten.

Ook voor de andere soorten, die niet op grond van de Vogel- of Habitatrichtlijn maar vanuit nationaal oogpunt beschermd worden, geldt dat de verbodsbepalingen zien op het individu, maar of ontheffing verleend kan worden, wordt afgewogen tegen het effect van de ingreep op het populatieniveau van de soort.

(Specifieke) zorgplicht voor dieren en planten

Of dier- en plantensoorten nu wettelijk beschermd zijn of niet, iedereen moet voldoende rekening houden met in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. De wet erkent daarmee de intrinsieke waarde van in het wild levende soorten. De Memorie van Toelichting zegt het zo: "De zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving."

Vrijstelling regelgeving

Onder de Omgevingswet is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen met gevolgen voor beschermde plant- en diersoorten. In (veel) gevallen kunt u gebruik maken van een vrijstelling. Een vrijstelling is een uitzondering op een wettelijk verbod, die wordt vastgesteld voor een van tevoren bepaalde categorie van gevallen. Er zijn verschillende vrijstellingen van de verboden voor beschermde soorten mogelijk. Een bekende en reeds in de praktijk toegepaste vorm van vrijstelling is die van de gedragscode. In de Omgevingswet zijn voor beschermde soorten ook andere vormen van vrijstelling geïntroduceerd, zoals door middel van een Programmatische Aanpak of via een provinciale verordening. Overigens is ook een vrijstelling in de vorm van een ministeriële regeling mogelijk.

Provinciale staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Dit moet worden geregeld in een provinciale verordening.

Gedragscodes die zijn opgesteld onder de Flora- en faunawet en Wet natuurbescherming kunnen worden uitgebreid ten aanzien van soorten die op grond van de Omgevingswet beschermd worden maar dat op grond van de Flora- en faunawet en Wet natuurbescherming nog niet waren. Goedkeuring van een gedragscode op grond van de Flora- en faunawet en Wet natuurbescherming blijft ook onder de Omgevingswet geldig, voor de duur van de goedkeuring. Daarna dient de gedragscode voor goedkeuring getoetst te worden aan de Omgevingswet. Vervolgens wordt de gedragscode aangewezen als onderdeel van de Omgevingsregeling. Deze aanwijzing geldt vanaf 1 januari 2025.

Welke soorten zijn beschermd?

De Omgevingswet kent drie categorieën beschermde soorten:

- Ten eerste worden alle van nature in Nederland in het wild levende vogels beschermd volgens het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn;
- Ten tweede worden soorten beschermd op grond van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn;
- Tenslotte is er een beschermingsregime voor ‘andere soorten’ waaronder soorten vallen die vanuit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Tabel B2.1: Verbodsbepalingen Omgevingswet

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 11.2.2	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 11.2.3	Beschermingsregime andere soorten § 11.2.4
Art. 11.37 lid 1a Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen	Art. 11.46 lid 1a Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art. 11.54 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art. 11.37 lid 1b Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels opzettelijk te vernielen of te beschadigen of nesten van vogels weg te nemen	Art. 11.46 lid 1d Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of vernielen	Art. 11.54 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren opzettelijk te beschadigen of vernielen
Art. 11.37 lid 1c Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art. 11.46 lid c Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art. 11.37 lid 1d	Art. 11.46 lid b	Niet van toepassing

Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	
Niet van toepassing	Art. 11.46 lid e Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art. 11.54 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Begrippen

Onderstaand zijn enkele begrippen weergegeven vanuit bovenstaande verbodsbepalingen.

Verstoren

De mate van 'storen' hangt per soort af van:

- Intensiteit van de verstoring
- Duur van de verstoring
- Frequentie van de verstoring
- Het effect van de verstoring op de staat van instandhouding van de soort

Vangen

Niet al het vangen valt gelijk onder de vergunningplicht. Het doel van de vergunningplicht voor het vangen is om soorten te beschermen. Om te beoordelen of sprake is van vergunningplicht is niet alleen dat doel maar ook het doel van het vangen aan de orde. Neem bijvoorbeeld het vangen van amfibieën tijdens de voorjaarsstrek om ze over de weg te zetten. Het vangen heeft als doel om overrijden te voorkomen. Dat vangen is niet vergunningplichtig.

Opzettelijk

Onder 'opzettelijk' valt ook 'voorwaardelijke opzet'. Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of een plant. Zoals de vangst of de dood van dieren of het vertrappen of ontwortelen van planten.

Vrijgestelde soorten

In afwijking van de verboden in artikel 11.54 lid 1a van de Omgevingswet, is het toegestaan de onderstaande soorten weg te vangen (om doden te voorkomen) en de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze soorten opzettelijk te beschadigen of te vernielen wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat.

De vrijstelling is van kracht wanneer de handeling verband houdt met de volgende activiteiten:

- De ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- Het bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer.

Tabel B2.2: Lijst met soorten waarvoor een vrijstelling van de verbodsbepalingen geldt als gevolg van handelingen die in het kader van een ruimtelijke ontwikkeling worden uitgevoerd

[illegible]

* voor deze soorten daarnaast algemene vrijstelling in/op gebouwen en bijbehorende erven of roerende zaken (Omgevingswet art. 11.54 lid 2a)

x1 = vrijstelling geldt in de periode maart-april en juli tot en met november

x2 = vrijstelling geldt in de periode 15 augustus tot en met februari

x3 = vrijstelling geldt in de periode juli, augustus en september

x4 = vrijstelling geldt in de periode 15 augustus tot en met 15 oktober

Opmerking bij Friesland: Er gelden allerlei aanvullende voorschriften aan de vrijstelling mbt doden, vangen, vrijlaten en beschadigen of vernielen van verblijfplaatsen. In de stukken wordt ook vrijstelling gegeven voor de mol, maar deze is niet beschermd onder de Omgevingswet. Deze omissie wordt rechtgezet bij de inwerkingtreding van de Omgevingsverordening 2022.